

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan muutettavan myös työttömyysturvalakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia.

Esityksessä Kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun perustoimeentulotuen osalta luovuttaisiin kokonaan. Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei korvattaisi myöskään jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia. Toimeentulotuesta hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvaus-aikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Lisäksi eräitä kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviä kumottaisiin laista kotoutumisen edistämiseen kohdistuvien hallituksen säästötoimenpiteiden vuoksi.

Lisäksi ruotsinkielistä lakitekstiä korjattaisiin vastamaan suomenkielistä lakitekstiä. Suomenkieliseen lakitekstiin tehtäisiin myös eräitä teknislousteisia ja ruotsinkieliseen lakitekstiin kielillisiä korjauksia.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2025 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2.1.1 Toimeentulotuki	9
4.2.1.2 Laskennallinen korvaus.....	11
4.2.2 Viranomaisvaikutukset.....	12
5 Lausuntopalaute.....	19
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	19
7 Lakia alemman asteinen sääntely	31
8 Voimaantulo	31
9 Suhde muihin esityksiin.....	31
9.1 Suhde talousarvioesitykseen	31
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	31
LAKIEHDOTUS	33
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta.....	33
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	43
Laki työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta	43
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	44
Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta.....	45
LIITE	47
RINNAKKAISTEKSTI.....	47
Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta.....	47
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	71
Laki työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta	72
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	73
Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta.....	74

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) tulee voimaan 1.1.2025 ja kumoaa tällä hetkellä voimassa olevan, saman nimisen lain (laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010), jäljempänä voimassa oleva kotoutumislaki). Tällä esityksellä esitetään hallituksen kehysriihen, budjettiriihen sekä ruotsinkielisen kielentarkastuksen edellyttämiä muutoksia 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislakiin.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen kehysriihi pidettiin 15.-16.4.2024. Julkisen talouden vakavan tilanteen vuoksi hallitus päätti kehysriihessä lisätoimista, joilla vahvistetaan julkista taloutta. Kehysriihessä yhtenä säästötoimena päätettiin siitä, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Säästön arvioitiin olevan 58 miljoonaa euroa vuonna 2025. Hallituksen esityksen valmistelun kuluessa kuitenkin huomattiin, että toimeentulotuen korvausajan lyhentämisestä aiheutuvat mahdolliset säästöt toteutuisivat aiemmasta arviosta poiketen pääosin vasta vuodesta 2027 alkaen, sillä kunnan osuus toimeentulotuesta huomioidaan tekemällä sitä vastaava vähennys kunnalle maksettavasta peruspalvelujen valtionosuudesta kahden vuoden viiveellä. Jos kunnat pystyvät TE-palveluiden siirtyessä valtiolta kunnille vähentämään momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden tukiriippuvuutta, säästöjä syntyy jo aiemmin. Koska toimeentulotuen säästöt tulevat pääosin viiveellä, on momentille 32.50.30 tehty uusi 58 miljoonan euron vähennys, joka kohdistuu esityksessä laskennallisiin korvauksiin.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen budjettiriihessä 3.9.2024 hyväksyttiin hallituksen esitys vuoden 2025 talousarvioksi, jossa esitetään momentille 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) ministeriön esitykseen ja kehyspäätökseen 2025-2028 verrattuna ylimääräinen 58 miljoonan euron säästö. Budjettiriihen 3.9.2024 pöytäkirjamerkinnän mukaan ”Hallitus toimeenpanee valtion korvauksesta kotoutumisen edistämiseen kohdennetun säästön siten, että valtion korvausta lasketaan toteuttamalla norminpurkua kotouttamisen edistämisen laissa ja laskemalla tätä kautta valtion maksamaa laskennallisten korvausten tasoa. Lisäksi kuntien kannustimia työllisyyttä edistäviin kotouttamistoimiin lisätään laskemalla toimeentulotukimenojen korvaustasoa vuodesta 2025 alkaen, toimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden perintää lyhennetään nykyisestä kahdesta vuodesta selvästi ja kuntien saaman korvauksen kesto lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta kehysriihessä sovitulla tavalla.” Jatkovalmisteluissa on kuitenkin päätetty, että kotoutumislain perusteella maksettavista toimeentulotuen korvauksista luovutaan perustoimeentulotuen osalta. Tämä koskisi korvausten maksamista Ahvenanmaan maakunnan kunnille ja Kansaneläkelaitokselle.

Lisäksi budjettiriihen pöytäkirjamerkinnän mukaan ”Jatkovalmistelussa tarkastellaan kotoutumislaisissa määriteltyjä kuntien velvoitteita. Kotoutumislaisissa määritellään, että kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkittamisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Laskennallisiin korvauksiin voidaan tarvittaessa kohdentaa myös tuottavuussäästöjen perusteella tasonalennus. Tarvittavat lakimuutokset tulevat voimaan

viimeistään helmikuussa 2025.”Korvaukset ovat vuoden 2025 talousarvioesityksessä poikkeuksellisen korkealla tasolla tilapäistä suojelua saavien takia. Vuonna 2023 laskennallisia korvauksia maksettiin noin 50 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 arvio on noin 100 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi laskennalliset korvaukset pakolaisista (12 039 henkilöä) ja tilapäistä suojelua saavista (31 234 henkilöä) laskisivat 225 951 000 eurosta 167 396 000 euroon eli noin 26 prosentilla, mikä edellyttäisi huomattavia leikkauksia laskennallisiin korvauksiin. Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa säästöä ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislaista ei kumota eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä. Lisäksi eräät teknisluontoisemmat kotoutumislakiin esitettävät muutokset liittyvät myöhemmin esiin nousseisiin muutostarpeisiin.

Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 21/2024 vp) valmistelun yhteydessä todettiin, että kotoutumislain ruotsinkielinen lakiteksti ei vastaa kaikilta osin suomenkielistä lakitekstiä. Hallituksen esityksen (208/2022 vp) käännoistyö oli kiiretilanteen vuoksi ulkoistettu ja käännetty usean eri kääntäjän toimesta, minkä seurauksena käännoistyö ei vastannut säädöskäännokseltä edellytettävä tasoa ja hyvän lakikielen vaatimuksia. Tämän johdosta keväällä 2024 kotoutumislain osalta tehtiin kokonaisuudessaan kielentarkistus ruotsinkielisen sanamuodon osalta. Kielentarkastuksen tuloksena todettiin, että osa pykälistä on käännetty niin virheellisesti, että ne tulisi korjata, jotta ruotsinkielinen lakiteksti vastaisi suomenkielistä lakitekstiä. Lisäksi ruotsinkielisessä lakitekstissä oli pienimuotoisempia kielellisiä virheitä, joiden korjaaminen jäisi lainvalmistelijan harkintaan. HE 21/2024 vp:n valmistelun sekä ruotsinkielisen lain tarkastuksen yhteydessä nousi myös esille suomenkielisessä lakitekstissä olevia teknisiä virheitä, jotka vaikeuttavat lain yhdenmukaista toimeenpanoa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitystä on valmisteltu ruotsinkielisen käännoksen osalta maaliskuusta 2024 alkaen ja hallituksen kehysriihessä tehtyjen päätöksiä sekä teknisluonteisten muutosten osalta huhtikuusta 2024 alkaen sekä budjettiriihessä tehtyjen päätösten osalta elokuusta 2024 alkaen.

Ruotsinkielisen käännoksen korjaamisen osalta kyseessä on ruotsinkielisen sanamuodon korjaamisesta vastaamaan suomenkielistä lain sanamuotoa, eikä laissa esitettyjä perusteita muutoin olisi tarpeellista muuttaa. Suomenkielisen lakitekstin korjaamisen osalta kyseessä on pienimuotoisia teknisiä korjauksia, eikä laissa esitettyjä perusteita muutoin olisi tarpeellista muuttaa.

Esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella ruotsinkielisten korjausten ja kehysriihen päätösten mukaisen muutosten osalta ajalla 28.06.–09.08.2024 julkisessa lausuntopalvelussa. Hallituksen esitystä täydennettiin budjettiriihen päätösten mukaisesti ja lähetettiin lausuntokierrokselle x.x.-x.x,2024.

Hallituksen esityksestä on käyty kuntalain (410/2015) 11 §:ssä tarkoitettu mukainen neuvottelu ja asia on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa x.x.2024.

Esitysehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella/TEM033:00/2024>.

2 Nykytila ja sen arviointi

Kotoutumislaki tulee voimaan 1.1.2025 ja kumoo tällä hetkellä voimassa olevan, saman nimisen lain. Kotoutumislain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä maahanmuuttajan hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi kotoutumislain tarkoituksena on edistää hyviä väestösuhteita ja yhteiskunnan vastaanottavuutta, tarpeellisten ja laadukaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta, monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä sekä kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kotoutumisen edistämisen rahoitus liittyy kuntiin, hyvinvointialueisiin ja valtion viranomaisiin. Kuntien ja kuntayhtymien rahoitus muodostuu useista lähteistä. Ensinnäkin niiden tuloista suunnilleen puolet on erilaisia verotuloja: kunnallisveroa, yhteisöveroa ja kiinteistöveroa. Lisäksi erilaiset toimintatulot kuten myyntitulot ja maksut muodostavat osan kuntien ja kuntayhtymien tuloista. Kunnat saavat rahoituksesta merkittävän osan yleiskatteellisena ja laskennallisena rahoituksena osana kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia. Lisäksi osa kuntien kotoutumisen edistämisen rahoituksesta perustuu kotoutumislaisissa säädettyihin laskennallisiin ja erikseen haettaviin korvauksiin. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tasaus perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita kuvataan järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden, kuten vieraskielisyys, avulla. Kuntalaisina kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettut henkilöt ovat myös peruspalvelujen valtionosuuslaskennan piirissä.

Kotoutumislain 8 luvussa säädetään kustannusten korvaamisesta. Kunnalle ja hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista korvauksia pääasiassa kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden (esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavat ja heidän perheenjäsenensä sekä tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta) vastaanotosta ja kotoutumisen edistämiseksi järjestettyjen toimien aiheuttamia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti. Kunnat ja hyvinvointialueet ovat oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin siten kuin kotoutumislain 8 luvussa säädetään. Hallituksen säästötavoitteiden mukaisesti kotoutumislain nojalla kunnille ja hyvinvointialueille lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksettavan laskennallisen korvauksen korvausaikaa on lyhennetty 1.1.2025 alkaen kolmesta vuodesta kahteen vuoteen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston lyhennyksestä vastaavasti. Kiintiöpakolaisten ja heidän perheenjäsentensä osalta korvausaikaa on lyhennetty neljästä vuodesta kolmeen vuoteen.

Perustuslain 17 §:n ja kielilain (423/2003) 1 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Lait säädetään ja julkaistaan suomen ja ruotsin kielellä. Asian vireille panemiseksi eduskunnassa, hallituksen ja muiden viranomaisten on toimitettava eduskunnassa tarvittavat asiakirjat suomen ja ruotsin kielellä, ja tähän perustuen hallituksen esitykset tulee antaa samanaikaisesti suomeksi ja ruotsiksi. Valtioneuvoston kanslian ruotsin kielen yksikkö vastaa hallituksen esitysten kääntämisestä.

Käännöstyön suunnittelussa ja käännöstitausten priorisoinnissa hyödynnetään muun muassa hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaa ja hallitusohjelmaa. Ruotsinkielisen säädöksen laatiminen on osa säädösvalmisteluprosessia, johon tulee panostaa osana laadukasta lainvalmistelua. Molemmat kieliversiot ovat autenttista lainsäädäntöä ja yhtä päteviä. Valmistelija vastaa esitte-

lijän ominaisuudessa molempien kieliversioiden sisällöstä, oikeellisuudesta ja yhdenmukaisuudesta, ja ruotsin kielen yksikkö tukee valmistelijaa siinä, että ruotsinkielinen hallituksen esitys on mahdollisimman laadukas.

Valtioneuvoston kanslian ruotsin kielen yksikön kääntäjät kääntävät tekstejä kaikilta hallinnonaloilta, ja heidän erikoistumisalansa, koulutuksensa tai työkokemuksensa tietyltä alalta otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon käännöstöiden jakamisessa. Kiire- ja ruuhkatilanteissa ruotsin kielen yksikkö voi päättää käännöstyön ulkoistamisesta kilpailutetuille ulkopuolisille palveluntuottajille.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 208/2022 vp) käännöstyö jouduttiin kiire- ja ruuhkatilanteen vuoksi ulkoistamaan valtioneuvoston kanslian ruotsin kielen yksiköstä. Ulkoistamisen seurauksena käännöstyön laatua ei voitu seurata riittävällä tarkkuudella. Hallituksen esityksen (437 sivua) pituuden vuoksi käännöstyöhön oli käytettävä useista eri kääntäjiä, minkä seurauksena ruotsinkielinen lakiteksti ei ole riittävän täsmällistä ja yksitulkintaista. Tämän lisäksi lakitekstissä käytetyt vakiomuotoiset ilmaukset ovat sanamuodoltaan osittain väärinä.

3 Tavoitteet

Ehdotuksen tavoitteena on toteuttaa kehysriihen ja budjettiriihen säästötavoitteita. Kehysriihessä yhtenä säästötoimena päätettiin siitä, että kotoutumislain toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin vuoden 2025 alusta lukien kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Budjettiriihessä hyväksyttiin hallituksen esitys vuoden 2025 talousarvioksi, jossa esitetään momentille 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä) ministeriön esitykseen ja kehyspäätökseen 2025-2028 verrattuna ylimääräinen 58 miljoonan euron säästö. Budjettiriihen 3.9.2024 pöytäkirjamerkinnän mukaan ”Hallitus toimeenpanee valtion korvauksista kotoutumisen edistämiseen kohdennetun säästön siten, että valtion korvausta lasketaan toteuttamalla norminpurkua kotouttamisen edistämisen laissa ja laskemalla tätä kautta valtion maksamaa laskennallisten korvausten tasoa. Lisäksi kuntien kannustimia työllisyyttä edistäviin kotouttamistoimiin lisätään laskemalla toimeentulotukimenojen korvaustasoa vuodesta 2025 alkaen, toimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden perintää lyhennetään nykyisestä kahdesta vuodesta selvästi ja kuntien saaman korvauksen kestoa lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta kehysriihessä sovitulla tavalla.

Jatkovalmistelussa tarkastellaan kotoutumislaisissa määriteltyjä kuntien velvoitteita. Kotoutumislaisissa määritellään, että kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkittamisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Laskennallisiin korvauksiin voidaan tarvittaessa kohdentaa myös tuottavuussäästöjen perusteella tasonalennus. Tarvittavat lakimuutokset tulevat voimaan viimeistään helmikuussa 2025.”

Mikäli perustoimeentulotuen kotoutumislain mukainen korvausaika lyhennettäisiin yhteen vuoteen ja korvaustasoa alennettaisiin täysimääräisestä korvaamisesta 75 prosenttiin, ero toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaiseen kunnan rahoitusosuuteen perustoimeentulotuen kustannuksista, mikä on 50 prosenttia, jäisi lyhytaikaiseksi (yksi vuosi) ja melko pieneksi. Tämän vuoksi jatkovalmistelussa on päädytty muun muassa hallinnollisen työn vähentämiseksi esittämään perustoimeentulotuen korvaamisesta luopumista kokonaan. Sen sijaan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen,

mutta siihen ei kohdistettaisi tasonalennusta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osuus kaikista kotoutumislain mukaan korvattavista toimeentulotukimenoista on alle 10 prosenttia. Toimeentulotukeen kohdistuvilla leikkauksilla tavoiteltaisiin myös kannustinvaikutusta kunnille lisätä työllistymistä edistäviä kotoutumis- ja työllisyyspalveluita. Lisäksi toimeentulotuen korvaamisesta luopumalla voitaisiin vähentää säästöistä aiheutuvaa leikkauspainetta laskennallisiin korvauksiin vuodesta 2026 lukien, kun toimeentulotuen korvaamisen leikkausten säästöt alkavat toteutua.

Mikäli kuntien rahoitusosuuden perintää voidaan nopeuttaa selvästi, perustoimeentulotuen korvaamisen lopettamisesta aiheutuva säästö alkaa vaikuttaa vuoden 2026 maaliskuusta lukien. Vuoden 2025 säästön toteuttamiseksi on kuitenkin tehtävä huomattavia leikkauksia laskennallisiin korvauksiin. Laskennalliset korvaukset ovat vuoden 2025 talousarvioesityksessä poikkeuksellisen korkealla tasolla tilapäistä suojelua saavien takia. Vuonna 2023 laskennallisia korvauksia maksettiin noin 50 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 arvio on noin 100 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi laskennalliset korvaukset pakolaisista (12 039 henkilöä) ja tilapäistä suojelua saavista (31 234 henkilöä) laskisivat 225 951 000 eurosta 167 396 000 euroon eli noin 26 prosentilla, mikä edellyttäisi huomattavaa leikkausta laskennallisiin korvauksiin.

Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa säästöä ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislaista ei kumota eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä, joihin kunnat ja hyvinvointialueet saavat kotoutumislain 61 §:n mukaista laskennallista korvausta. Tarkemmista laskennallisen korvauksen korvaussummista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi kunnille myönnetään valtionosuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaisesti kotoutumislain 60 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Kyseiset tehtävät ovat osittain samoja kotoutumislain mukaisia tehtäviä, joita esityksessä esitetään kumottavan.

Mikäli kuntien perustoimeentulotuen rahoitusosuuden perintää voidaan nopeuttaa, laskennallisiin korvauksiin olisi mahdollista tehdä asetusmuutoksella tasokorotukset vuosina 2026–2027. Kun toimeentulotuen leikkausten säästövaikutukset alkaisivat, kullekin kehysvuodelle osoitettu säästö saavutettaisiin osittain tai kokonaan toimeentulotuen korvauksiin kohdistuvilla leikkauksilla. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 kohdennettu säästö on vuodelle 2026 yhteensä 52 miljoonaa euroa, vuodelle 2027 yhteensä 30 miljoonaa euroa ja vuodelle 2028 yhteensä 16 miljoonaa euroa. Säästön määrään vaikuttaa kuitenkin korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä, joten säästö voi olla joko arviota suurempi tai pienempi, mikäli korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä poikkeaa arvioidusta.

Esityksen tavoitteena on saattaa kotoutumislain suomen- ja ruotsinkieliset pykälät vastamaan sanamuodoltaan toisiaan sekä yhdenmukaistaa ruotsin käännöksessä käytettyä kieltä.

Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa eräitä teknisluontoisempia muutoksia, joilla parannetaan säädösten lakiteknistä laatua.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksen keskeisenä ehdotuksena muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia siten, että Kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua perustoimeentulotuen osalta luovutettaisiin kokonaan. Lisäksi toimeentulotuesta hyvinvoin-

tialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei myöskään korvattaisi jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia.

Kotoutumislain nojalla kunnille ja hyvinvointialueille lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä (esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavista ja heidän perheenjäsenistään sekä tilapäistä suojelua saavista, joilla on kotikunta) maksettavan laskennallisen korvauksen määrää vähennettäisiin vuoden 2025 alusta lukien. Korvauksen tasosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Laskennallisen korvauksen määrän vähentämistä ei voida toteuttaa ilman kotoutumislakiin tehtäviä muutoksia kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumisen edistämistä koskevien velvoitteiden vähentämiseksi. Kotoutumislaita kumottaisiin kunnan velvollisuus laatia 13 §:n 3 momentin mukainen asiakirja kunnan kotoutumisohjelmasta, kunnan ja hyvinvointialueen velvollisuus laatia 15 §:n mukainen monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja 17 §:n mukainen monialainen kotoutumissuunnitelma sekä kunnan velvollisuus tarvittaessa laatia 21 §:n mukainen perheen kotoutumissuunnitelma. Tämän johdosta kyseiset määräelmät poistettaisiin myös useista kohdista lakia. Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmää koskeva 48 § kumottaisiin. Lisäksi kunnan ja hyvinvointialueiden velvoitetta kotoutumisen edistämisen suunnitteluun, kehittämiseen ja seurantaan muutettaisiin laissa.

Budjettiriihen pöytäkirjamerkinnän mukaan norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Vaikka kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa mm. varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tehtävääalueet, on kotoutumislain mukaisia korvauksia voitu kunnissa käyttää kotoutumisen edistämiseen näissä tehtävissä, kuten päiväkodin ja kodin sekä koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön, siirtymävaiheiden tukemiseen, kotoutumista ja kielitaitoa edistävän materiaalin hankkimiseen. On kuitenkin huomioitava, että laskennallisen korvauksen leikkaus ei poista kotoutumislain korvausten piirissä olevien lasten subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen eikä kuntien peruspalvelujen valtionosuutta ko. tehtävään. Vuoden 2025 alusta lukien myös työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) ja osa kotoutumislain mukaisista tehtävistä rahoitetaan osana kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää. Kotoutumislain 2 § 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden, joista kunnille maksetaan laskennallista korvausta, osalta työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus on sisällytetty vuoden 2025 alusta lukien laskennalliseen korvaukseen.

Esityksessä korjattaisiin myös lain ruotsinkielistä käännöstä. Korjausten tarkoituksena on saada ruotsinkielinen käännös vastamaan suomenkielistä lakitekstiä. Lisäksi käännöksen kieliasua korjattaisiin vastaamaan lakitekstille asetettuja vaatimuksia. Ruotsinkielisen säädöksen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi muita pienimuotoisia teknisiä korjauksia.

Esityksessä muutettaisiin lain 57 §:ssä säädettyä viittausta sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä annetun lain (612/2021) 42–49 §:ään. Pykälät on kumottu sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetulla lailla (741/2023), jonka 5 luvussa säädetään sosiaalihuollon viranomaisvalvonnasta. Esityksessä muutettaisiin myös lain 68 ja 98 §:ää, joiden osalta tehtäisiin tekninen muutos ja lisättäisiin tarvittavat Ahvenanmaan viranomaiset pykäliin, joille kustannuksia korvataan.

Esityksessä muutettaisiin myös lain 102 §:n 1 momenttia. Kyseisessä lainkohdassa viitataan voimassa olevan kotoutumisen edistämistä annetun lain (1386/2010, voimassa 31.12.2024 saakka) 48 ja 50 §:ään virheellisesti niissä mainittujen toimijoiden osalta. Esitettyä muutosta kuvataan tarkemmin jäljempänä 102 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Esityksellä korjattaisiin suomenkielisen lakitekstin pienimuotoisia teknisiä virheitä, jotka parantavat säädösten kieliasua ja muotoilua sekä yhdenmukaistavat lakitekstissä käytettyjä ilmaisuja.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksen taloudelliset vaikutukset liittyvät perustoimeentulotuesta maksettavista korvauksista luopumiseen ja täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvausajan lyhentämisestä kolmesta vuodesta yhteen vuoteen sekä laskennalliseen korvaukseen liittyviin leikkauksiin. Esityksestä johtuvat taloudelliset vaikutukset kohdistuvat valtioon, kuntiin ja hyvinvointialueisiin. Esitettyjen säästötoimien toimeenpanolla toteutetaan keväällä 2024 julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 sekä syksyllä 2024 budjettiriihessä sovittuja säästötavoitteita. Säästöillä ei ole suoraa vaikutusta julkiseen talouteen vaan sen kautta pyritään edistämään ensisijaisesti valtion säästötavoitteita.

Taulukko 1. Arvio valtiontalouden säästöjen jakautumisesta perustoimeentulon ja laskennallisten korvausten välillä 2025–2028 (1 000 euroa).

	2025	2026	2027	2028
Säästö perustoimeentulotuesta		29 500	62 000	12 000
Säästö laskennallisesta korvauksesta*	58 000	22 500	-32 000	4 000
Kehysriihen säästötavoite	58 000	52 000	30 000	16 000

*Laskennallinen arvio tarvittavien säästöjen määrästä, jotta kehysriihen säästötavoite toteutuisi. Lopullinen säästön määrä perustuu momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden määrään vuosina 2025–2028 sekä näistä henkilöistä maksettavaan laskennallisten korvaukseen. Laskennallisen korvauksen taso määritellään asetuksella laskennallisen korvauksen perusteista ja maksuksesta.

4.2.1.1 Toimeentulotuki

Hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalle kunnalle sekä Kansaneläkelaitokselle korvataan niiden maksaman toimeentulotuen kustannukset kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta enintään kolmelta vuodelta henkilön ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä.

Kun perustoimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvauksista luovuttaisiin, aiheutuisi siitä valtiontaloudelle arviolta noin 29 miljoonan euron säästö vuonna 2026, 62 miljoonan euron säästö vuonna 2027 ja 12 miljoonan euron säästö vuonna 2028. Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen korvausajan lyhentäminen kolmesta vuodesta yhteen vuoteen ei aiheuttaisi valtiontaloudelle säästöjä, sillä niistä vastaavat hyvinvointialueet, joiden toiminta perustuu valtion rahoitukseen.

Säästön määrä perustuu arvioihin momentin 32.50.30 piirissä olevien henkilöiden määrästä vuosina 2025–2028. Laskelmassa on oletettu, että valtiovarainministeriössä valmisteilla oleva kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistus tulisi voimaan vuoden 2026 alusta

lukien. Uudistus vaikuttaisi säästöjen kohdentumiseen eri vuosille, sillä uudistuksen myötä kuntien osuus perustoimeentulotuesta huomioitaisiin kahden kuukauden viiveellä nykyisen kahden vuoden sijaan.

Perustoimeentulotuen yksikkökustannusten osalta laskelmassa on käytetty vuoden 2023 toteumatietoa. Tämä valinta todennäköisesti aliarvioi sekä valtiontaloudelle kohdistuvan säästön määrää että kunnille kohdistuvan maksuosuuden määrää. Elokuussa 2024 momentin 32.50.30 piirissä olevista henkilöistä noin 75 % oli tilapäistä suojelua saavia. Ukrainasta sotaa pakenemaan joutuneilla tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen, koska heillä on tilapäinen oleskelulupa. Tämä voi lisätä heidän tarvettaan saada toimeentulotukea. Tilapäistä suojelua saavat vaikuttavat työllistyvän ensimmäisinä maassaolovuosinaan keskimäärin nopeammin kuin muut pakolaistaustaiset, mutta tästä huolimatta heidän työllisyysasteensa on toistaiseksi ollut noin 20–30 prosenttia.

Julkiseen talouteen säästöä syntyy, mikäli korvausten piirissä olevien henkilöiden toimeentulotukiriippuvuutta voidaan vähentää. Vuoden 2025 alussa voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaisesti panostetaan erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuteen, millä tavoitellaan maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen nopeutumista. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on myös kotoutumisjärjestelmän tehostaminen. Koska kunnilla on vuoden 2025 alusta lukien käytössään kotoutumisen edistämisen palveluiden lisäksi työllistymistä ja yrittäjyyttä sekä osaamisen kehittämistä edistäviä palveluja, voisi kunta toiminnallaan pyrkiä nopeuttamaan kotoutumista ja työllistymistä ja sitä kautta vähentämään toimeentulotukiriippuvuutta. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että perustoimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvauksesta luopuminen vähentäisi perustoimeentulotuen käyttöä merkittävästi. Kunnilla on myös nykytilanteessa kannustimet saada kotoutuja-asiakkaat työllistymään nopeasti eikä kunnille kohdistuvien kustannusten kasvu muuta tätä asetelmaa oleellisesti.

Kokonaisuutena perustoimeentulon myöntämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta luopuminen heikentäisi kuntien taloutta arviolta noin 105 miljoonalla eurolla vuosina 2025–2028 siten, että vaikutukset alkaisivat vuonna 2026 ja olisivat suurimmillaan vuonna 2027. Suurimmat vaikutukset kohdistuisivat niihin kuntiin, joissa on eniten momentin 32.50.30 piirissä olevia henkilöitä. Elokuussa 2024 laskennallisten korvausten piirissä oli henkilöitä 278 Suomen kunnassa. Vaikutukset kohdistuisivat siis lähes kaikkiin Suomen kuntiin. Koska momentin 32.50.30 korvausten piirissä olevien henkilöiden määrä voi vaihdella vuosittain huomattavan paljon, vaikutukset voivat olla arvioituja suurempia tai pienempiä.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen korvausajan lyhentäminen kolmesta vuodesta yhteen vuoteen vähentäisi hyvinvointialueille maksettavia korvauksia arviolta noin 4,9 milj. euroa vuonna 2025, 4,4 milj. euroa vuonna 2026, 2,5 milj. euroa vuonna 2027 ja 1,3 milj. euroa vuonna 2028. Koska valtio rahoittaa hyvinvointialueita, säästö ei kohdistuisi valtiontalouteen vaan menot olisi katettava hyvinvointialueiden muun rahoituksen kautta.

Kotoutumislain mukaisten korvausten osalta ehdotetuilla täsmennyksillä 68 ja 98 §:ään ei ole taloudellisia vaikutuksia, sillä muutos olisi tekninen ja lainsäädäntöä täsmäntävä, ei nykytilaa muuttava muutos.

4.2.1.2 Laskennallinen korvaus

Jotta vuoden 2025 osalta päästään kehys- ja budjettiriihissä edellytettyihin säästöihin, on laskennallista korvausta leikattava huomattavasti. Tämä toteutettaisiin osittain vähentämällä kuntien ja hyvinvointialueiden vastuulla olevia tehtäviä, osittain toteuttamalla tuottavuussäästöjen perusteella tasonalennus.

Laissa kotoutumisen edistämisestä laskennallisen korvauksen käyttötarkoitus on määritelty la-
veasti. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkitsemisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistumisesta sekä muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Kotoutumista edistetään kunnissa ja hyvinvointialueilla laaja-alaisesti eikä kattavaa kirjanpitoa laskennallisen korvauksen kohdistumisesta ole saatavilla, koska kunnat ja hyvinvointialueet eivät pääsääntöisesti tilipidossaan erittele laskennallisia korvauksia valtionosuusrahoituksesta käyttötarkoituksen mukaan. Näin ollen laskennallisten korvausten alentamisen vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida tarkasti. Samasta syystä ei voida myöskään arvioida tarkasti, miten esitetyt lakisäätteisten palveluiden vähennykset vaikuttaisivat kuntien talouteen.

Kunnissa laskennallisilla korvauksilla katetaan esimerkiksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden työntekijöiden, pakolaisten vastaanotosta vastaavien sekä kunnan palvelutarpeen arvioita ja kotoutumissuunnitelmia laativien henkilöiden palkkakustannuksia. Määrärahoja kohdennetaan esimerkiksi toisen asteen opetukseen, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen, työllisyys- ja elinkeinopalveluihin, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin, lasten, nuorten ja perheiden palveluihin sekä vastaanottopalveluihin.

Siltä osin, kun kunnat ja hyvinvointialueet tosiallisesti vähentävät kumottavia lakisäätteisiä palveluita, säästöillä ei ole niille taloudellisia vaikutuksia. Suurelta osin säästöt kuitenkin toteutettaisiin tuottavuussäästönä laskennallisen korvauksen tasoa leikkaamalla, millä olisi kielteinen vaikutus kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen. Koska kuntien vuoden 2025 budjettisuunnittelu on lain valmisteluvaiheessa pitkällä, ei säästöillä kuitenkaan ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta vuonna 2025 korvausten piirissä oleville henkilöille tarjottaviin palveluihin.

Lyhyellä aikavälillä useimpien kuntien olisi reagoitava tulojen vähenemiseen lainanotolla. Keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä säästöjen vaikutuksia olisi mahdollista kompensoida myös nostamalla kuntalaisilta perittäviä veroja ja leikkaamalla palveluja. Koska laskennallista korvausta ei ole korvamerkitty tiettyihin palveluihin, olisi kuntien itsensä päätettävissä, mitä palveluita mahdolliset leikkaukset koskevat. On täysin mahdollista, että tulojen vähennys näkyisi myös muiden kuin korvausten piirissä olevien henkilöiden palveluissa. Koska kuntien taloudelliset tilanteet vaihtelevat paljon, on todennäköistä, että säästötoimenpiteet vaikuttavat erityisen kielteisesti niihin kuntiin, joiden taloudellinen tilanne on lähtökohtaisesti heikompi.

Toisaalta kun toimeentulotukeen liittyvät säästöt alkavat toteutua, tehdään laskennallisiin korvauksiin tasokorotus, jolloin niihin kohdistuvien säästöjen vaikutus lievenee. Mikäli kuntien perustoimeentulotuen maksuosuuden perintää voidaan nopeuttaa, toimeentulotukeen liittyvät säästöt alkavat toteutua jo vuodesta 2026 alkaen.

4.2.2 Viranomaisvaikutukset

Esityksellä voidaan katsoa olevan vaikutuksia kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviin kotoutumisen edistämiseksi. Säästötavoitteiden aikaansaamiseksi tulisi laskennallisen korvauksen tasonalennuksen lisäksi karsia kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisiä tehtäviä. Esityksellä on tarkoitus karsia ensisijaisesti kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnollisia tehtäviä, vähemmän tehtäviä, jotka vaikuttaisivat heikentävästi kotoutujien palveluihin. Kotoutumisen edistämiseen liittyvien velvoitteiden, kuten kuntien yhteistyöryhmien karsiminen sekä kuntien ja hyvinvointialueiden suunnittelu-, kehittämis- ja seurantatehtävien keventäminen, vähentää kunnille ja hyvinvointialueille kohdistuvia hallinnollisia tehtäviä, koska ne vähentävät byrokratiaa ja tehostavat resurssien käyttöä. Säästövaikutusten saavuttamiseksi on karsittava myös joitain kotoutumislain mukaisia palveluita kuten perheiden kotoutumissuunnitelmat, monialaiset osaaamisen ja palvelutarpeen arvioinnit ja monialaiset kotoutumissuunnitelmat, millä pyritään vähentämään myös päällekkäisyyksiä, joita tehtävistä saattaa aiheutua Kunnille jää edelleen laajoja vastuita maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi, ja kokonaisuudessaan 58 miljoonan euron leikkaus tasonalennuksineen vaikuttaa todennäköisesti myös näiden palveluiden laatuun ja kattavuuteen, mikä voi vaikeuttaa kotoutumisen pitkäjänteistä kehittämistä ja seurannan toteuttamista paikallisesti.

Laskennallisten korvausten aleneminen voi johtaa myös siihen, että kuntien kiinnostus vastaanottaa kiintiöpakolaisia tai turvapaikanhaun perusteella oleskeluluvan saaneita kuntapaikoille voisi vähentyä. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen vastaanottamien kiintiöpakolaisten määrää on vähennetty voimakkaasti, ja kuntapaikkoja on toistaiseksi ollut tarjolla enemmän kuin tarvetta niille. Mikäli laskennallisen korvauksen leikkaus vähentää huomattavasti kuntien tarjoamia palveluita, on mahdollista, että kansainvälistä suojelua ja tilapäistä suojelua saavien muutto kasvukeskuksiin kiihtyy ja nopeutuu.

Laskennallisen korvauksen määrän vähentäminen vaikuttaa kotoutumista edistävien palveluiden järjestämiseen hyvinvointialueella. Hyvinvointialueen on toteutettava lakisääteiset velvoitteensa, ja ne rahoitetaan pääosin valtion rahoituksena. Vaikutuksia voi kuitenkin olla hyvinvointialueen sisäisessä organisoinnissa. Erityisesti kotoutumista edistävään sosiaalityöhön tai muuten kotoutumiseen keskittyneissä tehtävissä korvausten laskulla voi olla merkitystä kustannusten kattamisessa ja palveluiden tarjoamisessa. Hyvinvointialueella on kuitenkin velvollisuus tarjota sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut myös kotoutuja-asiakkaille. Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.

Esityksellä ei voida arvioida olevan välittömiä vaikutuksia maahanmuuttajien toimeentuloon, koska kotoutumislain mukaisia korvauksia, joita leikataan, ei makseta maahanmuuttajalle. Vaikutukset voisivat kuitenkin näkyä epäsuorasti myös korvausten piirissä oleville henkilöille tarjottujen palveluiden vähentymisen kautta. Koska laskennalliset korvaukset ovat yleiskatteellisia eikä niitä ole kohdistettu suoraan tiettyihin palveluihin, on yhtä lailla mahdollista, että vaikutukset näkyvät myös muiden kuntalaisten palveluissa.

Hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvattaisiin niiden maksaman täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun henkilön osalta enintään yhdeltä vuodelta henkilön ensimmäisestä kotikuntamerkinnästä. Nämä henkilöt ovat pääasiassa kansainvälistä suojelua saaneita ja heidän perheenjäseniään sekä tilapäistä suojelua saaneita henkilöitä, joilla on kotikunta sekä kiintiöpakolaisia ja heidän perheenjäseniään. Korvausaikaa lyhennettäisiin siis kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia ei enää korvattaisi.

Henkilön oikeudesta toimeentulotukeen säädetään toimeentulotukilaissa (1412/1997). Tällä esityksellä ei siis olisi tarkoitus muuttaa yksilön oikeutta saada tarvittaessa toimeentulotukea. Esityksellä ei myöskään heikennetä henkilöiden mahdollisuutta osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin.

Esityksellä ei voida myöskään arvioida olevan pakolaistaustaisten henkilöiden työllistymistä edistäviä vaikutuksia tai sen voidaan arvioida olevan vain erittäin vähäinen. Pakolaistaustaisilla henkilöillä on maahantulon alkuvaiheessa yleensä suurin palvelutarve ja muita yleisemmin myös terveydellisiä ongelmia. Näin ollen heidän työllistymisensä arvioidaan yleensä kestävästi ja kauemmin. Kuten edellä on kuitenkin todettu, mikäli kunnat ja hyvinvointialueet pystyvät kotoutumista ja työllistymistä edistävillä toimillaan vähentämään korvausten piirissä olevien toimeentulotukiriippuvuutta, tämän voidaan arvioida nopeuttavan jonkin verran näiden henkilöiden työllistymistä. Tämä voi olla mahdollista etenkin tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten osalta, joiden koulutustaso on muita korvausten piirissä olevia ryhmiä korkeampi ja yhteiskunnan yleiset asenteet myönteisempiä. Korvausten piirissä olevista tilapäistä suojelua saavia on tällä hetkellä noin 75 prosenttia.

Toisaalta on myös yhtä lailla mahdollista, että säästöillä on pakolaistaustaisten ja muiden kotoutumispalveluita tarvitsevien henkilöiden työllistymistä heikentävä vaikutus. Vaikka säästöjä ei budjettiriihiin mukaisesti kohdisteta suoraan työllisyyttä edistäviin palveluihin, kunnat voivat reagoida säästöihin eri tavoin. Esimerkiksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden vähentäminen todennäköisesti hidastaisi työllisyyttä edistäviin palveluihin siirtymistä, vaikka toimeentulotuen korvauksesta luopuminen lisääkin kuntien kannustimia edistää työllisyyttä. On myös mahdollista, että kunnat kohdentaisivat säästötoimia esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen, millä olisi välittömiä vaikutuksia maahanmuuttajien mahdollisuuksiin kehittää työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavaa kielitaitoa, ja tätä kautta myös työllisyyteen.

Ehdotuksessa kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämisen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantavelvoitteita kevennettäisiin. Velvoitteesta kirjata kotoutumisohjelmaan sisältyvä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus asiakirjan muotoon luovuttaisiin ja kotoutumisen suunnittelu- ja seurantavelvoitteita kevennettäisiin. Osalle kunnista kotoutumisen kysymykset voisivat jäädä heikommin huomioon otetuiksi kunnan strategisessa suunnittelussa ja kehittämisessä. Tähän sisältyy riski alueellisten tai kuntakohtaisten erojen kasvusta maahanmuuttaneiden vastaanotossa ja palveluissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla säilyisi kuitenkin edelleen 55 §:n 1 momentin mukaisesti kotoutumisen ja asettautumisen edistämisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta sekä kunnan muille kotoutuja-asiakkaille kuin työnhakijaksi rekisteröityneille järjestettävien palveluiden saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden valvonta. Näin ollen riskiä kunta- tai aluekohtaisten erojen kasvusta voidaan pitää hallittavana.

Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lisäksi keskeisiä Suomea velvoittavia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia ovat myös muun muassa yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan ihmisoikeussopimus; SopS 18 ja 19/1990; sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna SopS 71 ja 72/1994, SopS 85 ja 86/1998, SopS 8 ja 9/2005, SopS 6 ja 7/2005 sekä SopS 50 ja 51/2010); sekä uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja (SopS 78–80/2002). Tällä esityksellä olisi mahdollisia vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Kotoutumislakia koske-

van lakiehdotuksen lähtökohtana on maahanmuuttajien tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaaminen. Tällä tarkoitetaan yhdenvertaisuutta, joka toteutuu lopputulosten suhteen erilaisista lähtökohdista ja mahdollisuuksista riippumatta.

Maahanmuuttajien yhdenvertaisen kohtelun ja syrjimättömyyden toteutuminen arjessa riippuu pitkälti paikallisten hyvien väestösuhteiden toteutumisesta. Maahanmuuttajien palveluihin vaikuttavat lakimuutokset ja niiden herättämä julkinen keskustelu voivat heijastua siihen, miten maahanmuuttajiin suhtaudutaan ja heistä puhutaan. Kuntien ja hyvinvointialueiden laskennallisten korvausten leikkaukset voivat synnyttää paikallisesti ja alueellisesti keskustelua siitä, miten korvataan vähenevien valtion korvausten tuoma aukko maahanmuuttajien lakisääteisten palveluiden rahoituksessa. Maahanmuuttajien tuomat julkiset kulut kunnille voivat vähenevien laskennallisten korvausten tilanteessa siten nostattaa vastakkainasettelua kunnallisissa päätöksenteoelimityksissä ja kansalaisten keskuudessa, millä voi olla yhdenvertaisuutta heikentäviä ja hyviä väestösuhteita haastavia vaikutuksia.

Perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Perustuslain 79 §:n 4 momentissa vahvistetaan lainsäädännön kaksikielisyysperiaate, jonka mukaisesti suomen ja ruotsin kielen lakitekstit ovat yhdenvertaisia. Ruotsin kielellä käännetty ja virallisessa säädös-kokoelmassa julkaistu laki on yhtä lailla toimeenpantavaa kuin suomenkielinen laki. Ruotsinkielinen teksti ei siis ole pelkkä käännös, vaan autenttinen lakiteksti.¹ Ruotsinkielisin väestön kielellisten oikeuksien takaamiseksi lakitekstin tulee olla hyvää yleiskieltä, mutta lakikielelle on tunnusomaista asiallinen, täsmällinen ja yksitulkintainen ilmaisu sekä tiettyjen vakioilmaisujen käyttäminen. Hallituksen esitys vahvistaa ruotsinkielisten viranomaisten sekä ruotsinkielisten henkilöiden toimintaedellytyksiä.

Sukupuolivaikutukset

Hallituksen esityksen mukaan monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja monialainen kotoutumissuunnitelma poistettaisiin. Sosiaali- tai terveyspalvelujen tarpeessa olevien kotoutuja-asiakkaiden palveluohjaus hyvinvointialueelle jäisi kunnan tai työvoimaviranomaisen vastuulle. Myös Kansaneläkelaitos ohjaa perustoimeentulotukea saavia kotoutuja-asiakkaita sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 § ja lain toimeentulotuesta (1412 /1997) 14 e § mukaisesti. Voimassa olevan kotoutumislain mukaisesti kunnalla säilytettäisiin mahdollisuus pyytää hyvinvointialuetta osallistumaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos kyseisen henkilön kotoutumisen edistäminen edellyttäisi palvelujen yhteensovittamista. Muutoksella voi olla sukupuolispesifejä vaikutuksia, koska kotoutumisvaiheessa olevien naisten ja miesten sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeissa on eroja. Naisilla ja sukupuolen moninaisuutta ilmentävästi identifioituneilla kotoutuja-asiakkailta on usein miehiä enemmän kotoutumiseen vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeita esimerkiksi lastensaantiin, lähisuhdeväkivaltaan tai syrjintään liittyvien kysymysten vuoksi. Tavanomaisissa kunnan tai työvoimaviranomaisen tarjoamissa kotoutumisen alkuvaiheen palveluissa näitä tarpeita ei välttämättä havaita eikä niihin siten osata reagoida. Täten riskinä on sukupuolten välisten kotoutumisen erojen kasvu ja tasa-arvon heikkeneminen. Esitetyn lakimuutoksen mahdolliset sukupuolten tasa-arvoa heikentävät vaikutukset voidaan ehkäistä kouluttamalla kotoutumisen alkuvaiheen palveluita tuottavia kuntien ja työllisyysalueiden ammattilaisia havaitsemaan palveluohjauksen tarpeita nykyistä pa-

¹ Oikeusministeriön julkaisu: Kielilakikomitea 2000, s.36.

remmin. Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia ja monialaista kotoutumissuunnitelmaa ei ole voimassa olevassa kotoutumislaisissa, joten näiden elementtien poistamisen vaikutuksia on vaikeaa tarkkaan arvioida.

Esityksen mukaan perheiden kotoutumissuunnitelmista luovuttaisiin. Perheelle laadittava yhteinen kotoutumissuunnitelma täydentää perheenjäsenten yksilöllisiä kotoutumissuunnitelmia, joihin on kirjattu yksilön kotoutumisen tavoitteet ja tarvittaviin palveluihin osallistuminen. Perheen kotoutumissuunnitelmien laatimisesta kunnissa ei ole viimeaikaista kattavaa seurantatietoa. Vuonna 2020 kunnille tehdyn kyselyn mukaan perheellisille laadittiin perheen kotoutumissuunnitelmia lähes aina vain 10 prosentissa vastaajakunnista, joskus 22 prosentissa ja ei juuri koskaan 37 prosentissa kunnista. Lähes kolmannes kunnista ei osannut vastata.² Erityisesti kotona alle kouluikäisiä lapsiaan hoitavat maahanmuuttajanaiset voivat jäädä kotoutumispalveluiden ulkopuolelle, sillä tieto tarjolla olevista palveluista ei tavoita heitä kattavasti. Perheen kotoutumissuunnitelma on voinut toimia yhtenä kotoutumispalveluiden piiriin ja alkukartoitukseen ohjaavana väylänä kotona lapsia hoitaville vanhemmille, usein äideille. Perheen kotoutumissuunnitelmasta luopuminen poistaisi tämän väylän tavoittaa palveluihin kotivanhempia, usein äitejä. Kotoutumislain 14 §:n mukaan kunnan on jatkossa laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi niille, jotka saavat lasten kotihoidon tukea. Tämän uuden velvoitteen vuoksi sekä perheen kotoutumissuunnitelmien suhteellisen vähäisen tähänastisen laadinnan vuoksi voidaan olettaa, että perheen kotoutumissuunnitelmasta luopuminen ei kuitenkaan heikentäisi merkittävästi kotona lapsia hoitavien vanhempien, usein äitien, tavoittamista kotoutumista edistävien toimien piiriin.

Lapsivaikutukset

Lapsiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan suoria ja epäsuoria vaikutuksia, joita lakiehdotuksella on lasten elinympäristöön, lapsiin tai lapsen etuun. Kotoutumislakia koskevalla lakiehdotuksella olisi joitakin mahdollisia vaikutuksia lapsiin. Esitetyillä muutoksilla alennettaisiin merkittävästi kuntien ja hyvinvointialueiden saamia laskennallisia korvauksia erityisesti alle 7-vuotiaista kuntaan muuttaneista lain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista lapsista.

Sovellettaessa lakia alle 18-vuotiaaseen, olisi ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59—60/1991) 3. artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Suomi on lailla saattanut voimaan lapsen oikeuksien sopimuksen. Sopimus velvoittaa asettamaan lapsen edun ensisijaiseksi.

Varhaiskasvatustalain (540/2018) 4 §:n mukaan varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen säädetään varhaiskasvatustalain 12 §:ssä. Kaikilla alle oppivelvollisuusikäisillä lapsilla on oikeus kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Kansainvälistä suojelua saavalla lapsella on vastaavat oikeudet varhaiskasvatukseen kuin muillakin Suomessa kotikunnan omaavilla lapsilla. Varhaiskasvatustalain 6 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, jonka kotikuntalaisissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on. Pykälän 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu

² Karinen, R. & Kortelainen, J. & Luukkonen, T. & Jauhola, L. 2020. Työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjaus ja palvelut kunnissa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:32. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162306/TEM_2020_32.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa tai lapsen kotikunta on kotikuntalain perusteella toinen kunta. Pykälän 3 momentin mukaan kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle lapselle kuin kunnan asukkaalle.

Tilapäistä suojelua saaville ja turvapaikkaa hakeville lapsille ei lähtökohtaisesti määrätä kotikuntaa, joten kunta ei ole velvoitettu järjestämään varhaiskasvatusta kaikille näille lapsille. Kunnan on kuitenkin järjestettävä varhaiskasvatus vailla kotikuntaa olevalle tilapäistä suojelua saavalle ja turvapaikkaa hakevalle lapselle esimerkiksi silloin, jos hänen huoltajansa työskentelee tai opiskelee. Tilapäistä suojelua saavilla on mahdollisuus hakea kotikuntaa vuoden maassaolon jälkeen. Osa tilapäisen suojelun piirissä olevista ja turvapaikkaa hakevista lapsista saa kotikunnan Suomesta suoraan, jos perheenjäsenellä on Suomessa kotikunta. Näillä lapsilla on varhaiskasvatustilain 12 §:n mukainen subjektiivinen oikeus saada kunnan järjestämää varhaiskasvatusta. Kunnat voivat halutessaan järjestää varhaiskasvatusta myös muille tilapäistä suojelua saaville ja turvapaikkaa hakeville lapsille, mikäli lapsen etu ja lapsen kehitys sitä vaativat.

Koska kiintiöpakolaisena maahan tulevat tai kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat saavat Suomesta kotikunnan, on heidän varhaiskasvatusoikeutensa selkeä ja varhaiskasvatustilain 12 §:n mukainen. Varhaiskasvatustilain mukaisesti kunnilla olisi mahdollisuus jättää järjestämättä varhaiskasvatusta tilapäistä suojelua saaville, joilla ei ole kotikuntaa, sikäli kun lapsen vanhempi ei opiskele tai käy töissä. Kattavaa tietoa ei ole saatavilla siitä, kuinka laajasti varhaiskasvatusta on näissä tilanteissa kunnissa jätetty järjestämättä. Kotikuntaoikeuden piirissä oleville tilapäistä suojelua saaville sekä pakolaisuuden tai kansainvälisen suojelun tai siihen verrattavan syyn perusteella maassa oleskeleville kunnalla on varhaiskasvatustilain perustuva velvoite vastata subjektiiviseen oikeuteen saada varhaiskasvatusta. Hallituksen esityksellä ei olisi vaikutusta tähän velvoitteeseen. Kunnat joutuisivat hakemaan säästöjä pääosin muualta kuin alle 7-vuotiaiden, vailla kotikuntaa olevien lasten varhaiskasvatustilain järjestämisestä. Esitetyllä laskennallisen korvauksen alentamisella ei siten olisi merkittävää vaikutusta lapsen yhdenvertaiseen subjektiiviseen oikeuteen saada varhaiskasvatusta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole tarkkaa tietoa, mihin toimintoihin kunnat käyttävät kotoutumislakiin perustuvia alaikäisten laskennallisia korvauksia. Alle 7-vuotiaiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi, että korvausta voidaan kunnissa käyttää muun muassa varhaiskasvatustilain palveluohjauksen tehostamiseen sekä ylimääräisen tuen tarjoamiseen varhaiskasvatustilain esimerkiksi tulkki- ja avustajapalveluiden muodossa. On myös mahdollista, että laskennallisella korvauksella järjestetään joissakin kunnissa perhe- ja kerhotoimintaa. Vuonna 2023 ja 2024 valtaosa laskennallisesta korvauksesta on maksettu tilapäistä suojelua saavista lapsista ja aikuisista, joilla on kotikunta, ja laskennallisen korvauksen leikkaus tulee myös vuonna 2025 kohdistumaan erityisesti kuntiin, joissa on ollut paljon Ukrainasta saapuneita tilapäistä suojelua saavia.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus erityisistä toimista yli 3-vuotiaiden maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatustilain osallistumisasteen nostamiseksi. Tällä on hallitusohjelman mukaan tavoitteena vahvistaa maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Korvaustason alentaminen alle 7-vuotiaiden osalta voi heijastua yli 3-vuotiaiden osallistumisasteen nostamiseen, koska laskennallista korvausta on osassa kuntia mahdollisesti käytetty maahanmuuttajaperheiden palveluohjaukseen varhaiskasvatustilain. Vieraskielisten 3-5-vuotiaiden varhaiskasvatustilain osallistumisaste (89,39%) oli vuonna 2023 noussut jo hyvin lähelle suomenkielisten

(90,29%) ja ruotsinkielisten (91,67%) osallistumisastetta. Mahdollinen palveluohjauksen väheneminen laskennallisen korvauksen alentamisen vuoksi voisi heijastua tähän hallitusohjelmatavoitteeseen jossain määrin.³

Lakisäätöinen oikeus varhaiskasvatukseen ei muuttuisi, mutta korvausten pienentäminen voisi vaikeuttaa juuri maahan tulleiden lasten erityistarpeiden huomioimista varhaiskasvatuksessa. Tämä voisi näkyä kunnissa annettavassa maahanmuuttajaperheiden palveluohjauksessa. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten suomen tai ruotsin kielen oppimisen tukea mahdollisesti järjestettäisiin vähemmän, mikä vaikeuttaisi lasten ryhmään integroitumista ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden saavuttamista. Lapset eivät ehkä saisi avustajapalveluita tarvetta vastaavasti eikä henkilöstömitoituksissa otettaisi huomioon ryhmässä olevien vieraskielisten lasten osuutta. Kuntien resurssien käytöstä edellä mainittuihin, vieraskielisten lasten kotoutumista tukeviin toimiin on kuitenkin vain satunnaista tietoa. Siten laskennallisen korvauksen alenemisen vaikutuksia näiden tukitoimien järjestämiseen on mahdotonta tarkasti arvioida.

Kunnilla ei ole lakisäätöistä velvoitetta järjestää avointa varhaiskasvatustoimintaa, vaan sen järjestäminen perustuu kunnan päätökseen. Laskennallisten korvausten alenemisen vuoksi kunnissa myös mahdollisesti järjestettäisiin entistä vähemmän avointa varhaiskasvatustoimintaa, mikä on tarkoitettu etenkin niille lapsille ja perheille, joilla ei ole tarvetta säännölliselle kokopäiväiselle varhaiskasvatukselle. Toimintana se on matalan kynnyksen palvelu, joka tavoittaa hyvin lapsiperheet ja toiminnalla voidaan tukea kaikenlaisia perheitä, myös muita kuin maahanmuuttajaperheitä. Avoin varhaiskasvatus edistää lasten ja perheiden integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Koska kyse ei ole lakisäätöisestä toiminnasta, voi kuntien aleneva laskennallinen korvaus mahdollisesti heijastua kykyyn järjestää avoimen varhaiskasvatuksen kaltaista toimintaa kunnassa. Jos avointa varhaiskasvatustoimintaa on toteutettu laskennallisten korvausten varassa, voi toiminnan väheneminen heijastua kaikkien lasten saatavilla oleviin palveluihin.

Laskennalliset korvaukset on kunnissa voitu ohjata kunnan tärkeinä pitämiin toimintoihin ja palveluihin, eikä ole tietoa siitä, missä määrin alle 7-vuotiaiden korkea laskennallista korvausta on tähän asti käytetty alle kouluikäisten, heidän perheidensä tai muiden maahanmuuttaneiden kotoutumista tukeviin palveluihin. Laskennallisen korvauksen aleneminen jättää kunnille vapauden päättää, miten jakaa pienenevät resurssit. Koska lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59—60/1991) 3. artiklan mukaan julkisen vallan edustajilla on velvollisuus huomioida lapsen edun ensisijaisuus, on myös kuntien priorisoitava lapsen etua tehdessään päätöksiä laskennallisen korvauksen käyttötarkoituksista kunnassa. Siten esitetty laskennallisen korvauksen aleneminen ei väistämättä johda lapsen edun vastaisiin vaikutuksiin, vaan vaikutukset voitaisiin kohdentaa enemmänkin aikuisten kotoutumista edistäviin tai muihin kunnan palveluihin.

Sekä kansainvälistä suojelua hakevilla että kansainvälistä suojelua saavilla lapsilla on perusopetuslain nojalla oikeus esi- ja perusopetukseen. Kotikuntamerkin myötä lapselle ja nuorelle tulee oppivelvollisuus. Suomessa vakinaisesti asuvat alle 18-vuotiaat ovat oppivelvollisia. Suomeen muuttavat kiintiöpakolais- ja turvapaikanhaun kautta oleskeluluvan saaneet lapset osallistuvat yleensä perusopetukseen valmistavaan opetukseen, johon kunta saa korotetun valtionosuuden yhden vuoden ajaksi. Laskennallisen korvauksen alentamisella ei siten olisi vaikutuksia ensimmäisen vuoden valmistavan opetuksen rahoitukseen kunnissa. Laskennallisen korvaustason aleneminen voisi sen sijaan vaikuttaa siihen, miten perusopetuksen valmistavasta

³ Vipunen-tietokanta: Varhaiskasvatuksessa olevat lapset äidinkielen mukaan. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Varhaiskasvatus%20-%20lapset%20-%20aidinkieli.xlsb

opetuksesta perusopetukseen siirtyvä lapsi otettaisiin osaksi kouluyhteisöä ja miten perusopetuksessa pystyttäisiin resursoimaan maahanmuuttajaperheiden lasten oppimista ja suomen tai ruotsin kielen kehitystä. Nämä vaikutukset, samoin kuin alle 7-vuotiaita koskevien laskennallisten korvausten alentamisen vaikutukset riippuvat siitä, miten kunta on tähän asti ohjannut laskennallisen korvauksen käyttöä ja miten se kohdentaa kyseisestä korvaustason alenemasta seuraavan resurssivajeen kunnan tulo- ja menoarviossa.

Laskennallisen korvauksen alentamisella voi olla vaikutuksia tulkitsemispalveluiden tarjoamiseen lapsiperheille kunnassa. Hallintolain (434/2003) 26 §:n mukaan viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä. Tätä tarkennetaan varhaiskasvatuksen osalta varhaiskasvatustalain (540/2018) 15 c §:ssä, jonka mukaan lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämää tulkitsemispalvelua. Täten tulkitsemispalvelua ei voi evätä vieras-kielisen lapsen asiaan varhaiskasvatuksessa liittyvässä tilanteessa, vaikka asia tulisi vireille vanhempien toimesta. Tulkkipalveluita käytetään varhaiskasvatuksessa myös esimerkiksi palveluohjaustilanteissa sekä kun laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä tarpeen mukaan myös muussa yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös perusopetuksessa sellaisissa tapaamisissa huoltajien kanssa, jotka tulevat vireille viranomaisen toimesta (esimerkiksi huoltajien kanssa käytävät keskustelut ja päätösten tiedoksiannot), tulkitsemisen järjestäminen ja kustannusvastuu kuuluvat kunnalle hallintolain (434/2003) 26 §:n nojalla. Jos tapaamiset järjestetään kunnan aloitteesta ja ne liittyvät varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen toteuttamiseen, tulkkauksen on järjestettävä ja kustannettava kunnan toimesta. Kunnalle jää hyvin vähän lakiin perustuvia mahdollisuuksia jättää lasta koskevassa asiassa tulkitseminen hoitamatta kustannussäästöihin vedoten. Laskennallisen korvauksen esitetystä alentamisesta syntyvä resurssivaje olisi siten kohdentettava kunnassa ja hyvinvointialueella joihinkin muihin toimiin kuin lasten tai vanhempien tarvitsemaan tulkitsemiseen.

Hyvinvointialueiden tulkitsemisen järjestämisestä asiakkailleen koituvat kulut sisältyvät vuoden 2025 alusta lukien laskennalliseen korvaukseen. Hyvinvointialueilta vähenevät laskennalliset korvaukset pyritään korvaamaan vähentämällä hyvinvointialueilta kotoutumislaissa edellytetyjä velvoitteita. Siten vähenevien resurssien ei oleteta vaikeuttavan lasten, lapsiperheiden tai muiden maahanmuuttajien tarvitseman tulkkauksen järjestämistä sosiaali- ja terveystalveissa.

Ehdotettu laskennallisten korvausten alentaminen perustuu julkistalouden yleisiin säästötavoitteisiin ja tarpeeseen saada valtion velanotto hallitulle tasolle. Julkistalouden kestävyys turvaaminen laskennallisten korvausten alentamisen kaltaisilla säästöillä mahdollistaa hyvinvointivaltion jatkuvuuden. Pitkällä aikaperspektiivillä hallituksen esitykseen sisältyvät resurssileikkaukset varmistavat osaltaan sitä, että Suomen valtiolla on jatkossakin voimavaroja kaikkien lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Vuosien 2026-2028 tasokorotusten vuoksi leikkaus lapsiin kohdistuviin laskennallisiin korvauksiin olisi ainakin osittain tilapäinen vuoden 2025 osalta, mikä vähentäisi mahdollisia kielteisiä välittömiä vaikutuksia lapsiin.

Laskennallisten korvausten alenemiseen liittyvät vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti osin lasten kotoutumista, hyvinvointia ja oppimista edistäviin kuntien ja hyvinvointialueiden palveluihin. Koska laskennalliset korvaukset eivät ole korvamerkittyjä, eikä niiden käytöstä kunnissa tai hyvinvointialueilla ole tarkkaa tietoa, ei vaikutuksia voida tarkkaan arvioida. Vaikutukset lapsiin jäisivät vähäisemmiksi, jos kunnat ja hyvinvointialueet pystyisivät jatkossakin huomioimaan lapsen edun ensisijaisuuden ja suuntaamaan alenevien laskennallisten korvausten aiheuttamat säästötarpeet muiden kuin alaikäisten palveluihin, varhaiskasvatukseen ja koulutukseen.

Perheen kotoutumissuunnitelmista luopuminen voi heikentää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten tarpeiden havaitsemista ja vanhemmuuden tuen saatavuutta heidän perheilleen. Hyvinvointialueen ja kunnan välinen yhteistyö perheen kotoutumissuunnitelman laatimisessa ja palveluiden yhteensovittamisessa on korostunut etenkin tilanteissa, joissa perheen on arvioitu tarvitsevan vanhemmuuden tukea osana perhepalveluita tai lapsella on ollut oppimisen monialaisia haasteita. Perheen kotoutumissuunnitelmista luopumisen kielteisten lapsivaiikutusten ehkäisemiseksi edellytettäisiin kuntien ja hyvinvointialueiden toimivaa ammattilaistason yhteistyötä, jotta tunnistettaisiin ja ohjattaisiin tuen piiriin erityisen haavoittuvassa asemassa olevat perheet.

Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnan kuntiin ja viranomaisiin

Kotoutumislain mukaisten korvausten osalta ehdotetut täsmennykset 68 ja 98 §:ään selkeyttäisivät lainsäädäntöä. Ahvenanmaalle on voitu jo voimassa olevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) korvata vastaavat kustannukset eikä 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain tarkoituksena ole ollut muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä tältä osin.

5 Lausuntopalaute

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Esitetään, että pykälän 2, 3 ja 7 kohdan ruotsinkielisen pykälän sanamuotoon tehdään kielellistä tarkistamista.

2 §. Soveltamisala. Esitetään, että 3 momentin johtolauseen ruotsinkielisen sanamuodon termi ”kuntaan ohjaaminen” korjattaisiin vastaamaan laissa tarkoitettua ”kuntapaikalle ohjaaminen” -termiä. Pykälän ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi pienempiä kielellisiä korjauksia.

3 §. Lain soveltaminen työnhakijaa. Esitetään, että 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

4 §. Lain soveltaminen lapseen. Esitetään, että 1 ja 2 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

5 §. Määritelmät. Pykälän 5 kohdasta poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan ja kohdan 14 määritelmä monialaisesta kotoutumissuunnitelmasta kumottaisiin. Muutokset liittyvät esityksen tavoitteisiin kuntien tehtävien karsimisesta säästöjen aikaansaamiseksi, joita on perusteltu esityksen tavoitteissa sekä 17 §:n perusteluissa. Esitetään, että 1 momentin 4, 10, 12–13 ja 16–18 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

6 §. Tulkitseminen ja kääntäminen. Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

7 §. *Oikeus työttömyysetuuteen ja toimeentulotukeen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

9 §. *Yhteydenotto kotoutumista edistävien palveluiden tarpeen arvioimiseksi.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

10 §. *Ohjaus ja neuvonta.* Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus 15 §:n monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, koska 15 § esitettäisiin kumottavaksi. Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

11 §. *Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

13 §. *Kunnan kotoutumishjelman sisältö.* Pykälän 1 momentin 1 kohdasta poistettaisiin viittaus 15 §:n monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, koska 15 § esitettäisiin kumottavaksi. Lisäksi 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin viittaus 17 §:n monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska 17 § esitettäisiin kumottavaksi. Pykälän 3 momentissa säädetään kunnan velvollisuudesta laatia kotoutumishjelmasta asiakirja. Tämä momentti kumottaisiin yhtenä säästötoimena kuntien tehtävien karsimiseksi, eikä kunnilla olisi velvollisuutta laatia kotoutumishjelmasta erillistä asiakirjaa.

Vaikka velvoite laatia kotoutumishjelmasta asiakirjana poistuisikin, tulisi kunnan edelleen huolehtia siitä, että kotoutumishjelman palvelut muodostavat johdonmukaisen ja selkeän kokonaisuuden sekä tarvittavasta viranomaisten ja muiden toimijoiden välisestä yhteistyöstä kotoutumishjelman palveluiden järjestämisessä. Lisäksi keskeistä olisi, että kunta kiinnittää erityistä huomiota kotoutumishjelman saavutettavuuteen eri kohderyhmien näkökulmasta.

Esitetään, että 1 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

14 §. *Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttiin uudet 5-7 kohdat. Kunnan olisi laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea sekä 2 §:n 6 momentissa tarkoitetulle lapselle tai nuorelle ja ihmiskaupan uhrille. Kyseinen henkilöryhmä on mainittu kumottavassa 15 §:ssä.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti siten, että hyvinvointialue voisi kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Vastaava säännös on voimassa olevassa kotoutumislaissa.

Erityisen tarpeellista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatiminen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä voisi olla, kun kyse on Suomeen kiintiöpakolaisena vastaanotetusta henkilöstä, ihmiskaupan uhrista tai alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleesta lapsesta tai nuoresta. Henkilöiden voidaan arvioida haavoittuvan asemansa vuoksi hyötyvän monialaisesta yhteistyöstä palvelutarpeen arvioinnissa. Näiden henkilöiden osalta on myös keskeistä, että kunta huolehtii tarvittaessa viipymättä henkilöiden ohjaamisesta sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin tai terveystieteisiin.

Mikäli arviointi laadittaisiin kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä, voitaisiin arvioinnin aikana selvittää henkilön osaamisen, työllistymis- opiskelu- ja muiden kotoutumisvalmiuksien sekä näihin liittyvien palvelutarpeiden lisäksi alustavasti myös esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden tarpeita.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulle lapselle voitaisiin jättää laatimatta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Edellä mainittua on perusteltu HE 208/2022 vp seuraavasti. Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle voitaisiin kuitenkin jättää laatimatta monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla. Tällaiseen ratkaisuun voitaisiin päätyä esimerkiksi silloin, kun lapselle oltaisiin laadittu monialaisesti sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi ja 39 § mukainen asiakassuunnitelma, jossa olisi riittävällä tavalla huomioitu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa tarkoitettut seikat. Alle kouluikäiselle lapselle puolestaan voisi riittää varhaiskasvatussuunnitelma

Ehdotetun 6 momentin mukaan esitetään, että 1 momentissa kuvatusta kolmen vuoden määrärajasta liittyen ensimmäisen oleskeluvan tai oleskelukortin myöntämiseen taikka oleskeluoikeuden rekisteröimiseen voisi olla tarpeellista voida poiketa ihmiskaupan uhrin osalta. Tällainen tarve voi johtua esimerkiksi siitä, että henkilö on ollut ihmiskaupan uhrina maahantulon alkuvaiheessa eikä ole voinut osallistua kotoutumispalveluihin asemastaan johtuen.

Esitetään, että 2 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

15 §. Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan.

Vaikka monialaista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia ei tehtäisi, niin pykälän henkilöpiiriin kuuluvien henkilöiden kotoutumisen edistämisen palvelutarpeisiin voitaisiin pääosin vastata laatimalla 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Edellä mainitun pykälän perusteella kunnan on myös tarvittaessa ohjattava henkilö muiden viranomaisten palveluihin. Tällä pyritään varmistamaan henkilöiden ohjautuminen esimerkiksi sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin ja muihin tarvittaviin hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleviin palveluihin.

Monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin poistaminen voisi osaltaan ehkäistä päällekkäistä viranomaistyötä ja näin ollen aiheuttaa vähäisiä säästöjä viranomaisten resursseihin. On todennäköistä, että monialaisesta arvioinnista huolimatta sosiaalihuollon palveluita tarvitseville asiakkaille laadittaisiin myös sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi, jolloin maahanmuuttajan palvelutarpeita arvioidaisiin sekä viranomaisten yhteistyössä että erikseen hyvinvointialueen toimesta.

16 § Kotoutumissuunnitelma. Pykälästä poistettaisiin viittaukset 15 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

17 §. Monialainen kotoutumissuunnitelma. Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan. Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa säästöä ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislaista ei

kumota eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan selvitetään lain muuttaminen niin, että kotoutumisen suunnitelmia tehdään vain yksi. Monialaisen kotoutumissuunnitelman ja perheen kotoutumissuunnitelman kumoaminen edistäisi näin ollen myös pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjauksia ja selkeyttäisi kotoutumislain mukaisia suunnitelmia, koska jatkossa laissa säädettäisiin vain yhdenlaisesta kotoutumissuunnitelmasta. Kuten edellä 16 §:n perusteluissa todetaan hyvinvointialue voisi kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettujen kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Vastaava säännös on voimassa olevassa kotoutumislaisissa.

Monialaisen kotoutumissuunnitelman poistaminen voisi osaltaan ehkäistä päällekkäistä viranomaistyötä ja näin ollen aiheuttaa vähäisiä säästöjä viranomaisten resursseihin. On todennäköistä, että monialaisesta kotoutumissuunnitelmasta huolimatta niille kotoutuja-asiakkaille, joilla on sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeita, laadittaisiin kyseisiin palveluihin liittyviä asiakassuunnitelmia. Monialaisen kotoutumissuunnitelman poistosta huolimatta muu yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä on keskeistä kotoutumisen edistämisessä ja yhteisten kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen tukemiseksi.

18 §. *Kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet.* Pykälän otsikosta ja pykälästä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

19 §. *Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman sisältö.* Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

20 §. *Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen.* Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Lisäksi poistettaisiin viittaukset 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti siten, että hyvinvointialue voisi kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettujen kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista. Vastaava säännös on voimassa olevassa kotoutumislaisissa.

Esitetään, että 3–5 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

21 §. *Perheen kotoutumissuunnitelma.* Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan. Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa säästöä ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislaisista ei kumota eräitä kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan selvitetään lain muuttaminen niin, että kotoutumisen suunnitelmia tehdään

vain yksi. Monialaisen kotoutumissuunnitelman ja perheen kotoutumissuunnitelman kumoaminen edistäisi näin ollen myös hallitusohjelman kirjauksia ja selkeyttäisi kotoutumislain mukaisia suunnitelmia, koska jatkossa laissa säädettäisiin vain yhdenlaisesta kotoutumissuunnitelmasta. Perheen kotoutumissuunnitelman poistaminen voisi osaltaan ehkäistä päällekkäistä viranomaistyötä ja näin ollen aiheuttaa vähäisiä säästöjä viranomaisten resursseihin. On todennäköistä, että perheen kotoutumissuunnitelman kohderyhmän palvelutarpeisiin vastataan esimerkiksi hyvinvointialueen sosiaali- ja perhepalveluissa laadittavilla asiakassuunnitelmilla. Perheen kotoutumissuunnitelman poistosta huolimatta muu yhteistyö kunnan eri toimialojen sekä hyvinvointialueen välillä on keskeistä kotoutumista tukevien ennaltaehkäisevien ja hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta vahvistavien toimien ja palveluiden tarjoamisen edistämiseksi. Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö on keskeistä etenkin silloin, kun perheen arvioidaan tarvitsevan kotoutumispalveluiden lisäksi useita eri sosiaali- ja terveyspalveluita. Perheen kotoutumissuunnitelman poistuessa olisi myös tärkeä kiinnittää yksilöllisiä kotoutumissuunnitelmia ja muita asiakassuunnitelmia laadittaessa huomiota kaikkien perheenjäsenten mahdollisuuksiin osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin. Erityisesti tulisi huomioida perheiden äitien kielitaitoa, yhteiskuntaan perehtymistä ja verkostojen muodostamista edistävään toimintaan pääsyn ja osallistumisen varmistaminen ja vastaavasti pyrkiä vahvistamaan alle kouluikäisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.

22 §. Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistaminen. Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Tämän johdosta pykälän 2-4 momentit kumottaisiin tarpeettomina. Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

23 §. Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman kesto ja päätyminen. Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Esitetään, että 3 momentissa tarkoitettu lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia. Pykälän 6 momenttiin ei esitetä muutoksia.

24 §. Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa tai monialaista kotoutumissuunnitelmaa. Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. Esitetään, että 1–3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

25 §. Monikielinen yhteiskuntaorientaatio. Esitetään, että 1 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

26 §. Kotoutumiskoulutuksen sisältö. Esitetään, että 1 momentissa tarkoitettu oppivelvollisuuslain (1214/2020) ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

27 §. Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen. Esitetään, että 2 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin termin ”työvoimakoulutus” osalta vastamaan laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) käytettyä ruotsinkielistä termiä. Muutoksella yhdenmukaistetaan lainsäädännössä käytettyä kieltä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

28 §. *Omaehtoisen opiskelun tukeminen.* Pykälän 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan.

29 §. *Omaehtoisen opiskelun tukemisen yleiset edellytykset.* Esitetään, että 3 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

30 §. *Omaehtoisia opintoja koskevat edellytykset.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

31 §. *Omaehtoisten opintojen jatkaminen kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä.* Pykälän otsikosta ja pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

32 §. *Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun.* Pykälän sisällöstä poistettaisiin monialainen kotoutumissuunnitelma liittyen siihen mitä edellä 17 §:n perusteluissa on todettu. 3 luku Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullutta lasta tai nuorta koskevat säännökset.

Esitetään, että 3 luvun otsikon ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

33 §. *Ilman huoltajaa maassa olevan lapsen asumisen järjestäminen.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

34 §. *Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen ja nuoren tuki.* Esitetään, että pykälän otsikon ja 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

35 §. *Edustajan määrääminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

36 §. *Edustajatoiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

37 §. *Edustajan kelpoisuus ja tehtävät.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

38 §. *Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja edustajan tehtävän lakkaaminen.* Esitetään, että 2–5 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

39 §. *Edustajalle maksettava palkkio ja kulut.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

40 §. *Kuntaan ohjaamisen valtakunnallinen suunnittelu ja kehittäminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

41 §. Kuntaan ohjaamisen alueellinen suunnittelu, kehittäminen ja toimeenpano. Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

42 §. Sopimus kuntaan ohjauksesta ja kotoutumisen edistämisestä. Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

43 §. Kuntaan ohjaaminen. Esitetään, että 1 momentin 2 kohdan viittaus lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (746/2011) ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista ruotsinkielistä nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

45 §. Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa. Ehdotetaan, että pykälässä mainittuja kunnalle asetettuja velvoitteita karsitaan ja kevennetään.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnalla olisi yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa. Säästötavoitteiden mukaisesti kuntien seuranta-velvoite poistettaisiin tästä momentista.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Kunnan ei tarvitsisi kirjata momentin mukaisia tavoitteita tai raportoida niistä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että kunnan olisi suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta. Muilta osin kunnan velvoitteista luovuttaisiin.

Pykälän 4 momentin osalta muutoksia ei ehdoteta.

Pykälän uudeksi 4 momentiksi ehdotettaisiin sitä, että työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.

Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

46 §. Kunnan kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen. Esitetään, että 2 momentin ruotsinkielistä säädöstä korjattaisiin niin, että kunnan tulee ottaa huomioon monialainen yhteistyö kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisessä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

47 §. Kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittaminen. Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

48 §. Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä. Pykälä esitetään kumottavaksi kokonaisuudessaan. Laskennalliseen korvaukseen kohdistuvaa säästöä ei voida toteuttaa, mikäli kotoutumislain 58 §:ssä tarkoitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen asettama alueellisen maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä tai muu

ryhmä maahanmuuton ja kotoutumisen edistämiseksi, niin yhteistyötä voidaan jatkossa tehdä esimerkiksi tämän työryhmän puitteissa.

49 §. *Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen 1 momentin ensimmäinen lause poistettaisiin. Hyvinvointialueen suunnitteluelvoitetta kevennettäisiin norminpurkutoimena. Hyvinvointialueen olisi suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

50 §. *Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät tehtävät.* Pykälän 2 momentin 2 kohta kumotaisiin, koska laissa ei säädettäisi jatkossa siinä mainituista tehtävistä.

Esitetään, että pykälä ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

51 §. *Kotoutumisen edistämisen valtakunnallinen suunnittelu, kehittäminen ja ohjaus.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

52 §. *Valtion kotoutumisen edistämisohjelma.* Esitetään, että 1 ja 2 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

53 §. *Palveluiden saatavuuden ja kustannuskehityksen seuranta.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

54 §. *Ministeriöiden välinen yhteistyöelin.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

55 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia. Pykälän 3 momenttiin ei esitetä muutoksia.

57 §. *Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät.* Esitetään, että 2 momentissa oleva viittaus sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisestä annetun lain 42–49 §:ään korjattaisiin suomen- ja ruotsinkieliseen säädökseen siten, että se vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Edellä mainitun lain pykälät on kumottu sosiaali- ja terveystieteiden valvonnasta annetulla lailla (741/2023). Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että sosiaali- ja terveystieteiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 5 luvussa. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

59 §. *Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle.* Pykälästä poistettaisiin kotoutumisohjelma-asiakirjan laadinnan velvoittavuus pykälässä säädettyjen korvausten maksamiseksi. Kotoutumisohjelma-asiakirjan laatimisesta luopuminen ei kuitenkaan poistaisi kunnalta velvollisuutta järjestää 13 §:ssä tarkoitettua kotoutumisohjelmaa ja sen vähimmäissisällön muodostavia palveluita. Normienpurkutoimena kunnalta poistuu siis ainoastaan velvoite laatia kotoutumisohjelmasta asiakirja ja toimittaa kyseinen asiakirja pykälässä tarkoitettujen korvausten maksamiseksi. Tämän vuoksi sana laadittu muutettaisiin muotoon järjestetty kuten lain 13 §:ssä on säädetty.

Jatkossakin kunnan tulee pykälässä säädettyjen korvausten maksamiseksi laatia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa 42 §:ssä tarkoitettu sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimuksen mukaisesti kunta sitoutuu järjestämään 13 §:n mukaisen kotoutumisohjelman saadakseen kotoutumislain mukaisia korvauksia.

Esitetään, että 4 momentissa viitattu laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta ruotsinkielinen lainnimi korjattaisiin vastaamaan virallista nimikettä. Pykälän 1,2 ja 4 momentin Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

60 §. Valtionosuus. Pykälän 2 kohdasta esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman tai perheen kotoutumissuunnitelman laatimiseen.

61 §. Laskennallinen korvaus kunnalle. Esitetään, että 1,2 ja 4 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

62 §. Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että hyvinvointialueelle maksettaisiin valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä. Monialaisesta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistumisesta ei korvauksia maksettaisi, koska niitä koskevat säädökset kumottaisiin laista.

Esitetään, että 4 momenttia suomen- ja ruotsinkielistä säädöstä tarkennettaisiin niin, että korvausajalla tarkoitetaan pykälän 3 momentissa määriteltyä korvausaikaa. Kyseessä olisi tekninen muutos, jonka tarkoitus on selkeyttää ja yhdenmukaistaa lainsisältöä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia. Pykälän 3 ja 5 momenttiin ei esitetä muutoksia.

63 §. Korvaus toimeentulotuesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkelaitokselle sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua perustoimeentulotuen osalta luovutaan kokonaan. Myöskään Ahvenanmaan maakunnan kunnille ei korvattaisi jatkossa perustoimeentulotuen kustannuksia. Tämän johdosta pykälän 3 momentti kumottaisiin ja 2 momenttia muutettaisiin siten, että Ahvenanmaan maakunnan kunnille korvattaisiin vain täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuen maksamisesta aiheutuneet kulut.

Lisäksi toimeentulotuesta hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnan kunnille aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen, josta säädetään 1 ja 2 momentissa. Muutos liittyy kehys- ja budjettiriihen päätöksiin.

64 §. Korvaus vastaanottoon varautumisesta. Esitetään, että pykälän otsikon ja 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

65 §. Valtion korvaus erityiskustannuksista. Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että pykälässä tarkoitettua korvausta valtion varoista voidaan korvata henkilön vamman eikä vammaisuuden vuoksi. Pykälän otsikon ja 1–3 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin lisäksi kielellistä tarkistamista.

66 §. *Korvaus paluumuuttoavustuksesta.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

68 §. *Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että kustannuksia korvattaisiin lisäksi Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Pykälässä mainittuja korvauksia korvataan jo nykyisin kunnalle ja hyvinvointialueelle, mukaan lukien Ahvenanmaan maakunnan kunnalle, sisältäen myös terveydenhuollon kustannukset, jotka ovat syntyneet Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Muutos olisi tekninen.

71 §. *Maksetun korvauksen palautusvelvollisuus.* Esitetään, että 3 momenttien ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

73 §. *Käsiteltävät tiedot.* Pykälän 5 ja 6 kohdasta esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja kohdasta 6 viittaus monialaisen kotoutumissuunnitelmaan.

Pykälän 3 momentissa korjattaisiin viitatus luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastamaan asetuksen virallista nimikettä. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

74 §. *Kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

75 §. *Kunnan lisäosa valtakunnalliseen kotoutumisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

76 §. *Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot.* Pykälän 1 momentista esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Pykälän 2 momentti esitetään kumottavaksi tarpeettomana, koska monialaista kotoutumissuunnitelmaa koskeva pykälä esitetään kumottavaksi.

Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

77 §. *Valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettujen tietojen poistaminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

78 §. *Kotoutumisen edistämisen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät.* Esitetään pykälän otsikkoa muutettavaksi poistamalla siitä sana edistäminen.

Esitetään, että 2 momentista korjattaisiin kohtien numerointivirhe. Pykälän 2 momentissa on virheellisesti peräkkäin kaksi erillistä 2) kohtaa. Jälkimmäinen kohta muutettaisiin 3 kohdaksi, jolloin myös sen jälkeen tulevat kohdat muuttuisivat vastaavasti kohdaksi 4 ja 5. Muutos olisi tekninen. Pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa sekä ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin pienempiä kielellisiä tarkistuksia.

79 §. *Valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudet.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että käyttöoikeuksien hallinnasta ja lokitietojen keräämisessä noudatetaan, mitä jäljempänä lain tässä luvussa säädetään. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

80 §. *Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään.* Pykälän 1 momentista esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja 17 §:n monialaisen kotoutumissuunnitelmaan.

Esitetään, että 2 momentin 3 kohdan ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että ”käyttöoikeuksien hallinta” -termi on käännetty johdonmukaisesti muihin lainkohtiin nähden. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

81 §. *Valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään myönnetyn käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielistä sanamuotoa korjattaisiin niin, että ”käyttäjäoikeuksia myöntävä viranomainen” -termiä on käytetty johdonmukaisesti muihin lainkohtiin nähden. 1.1.2025 voimaan tulevassa ruotsinkielisessä säädöksessä viranomaiselle ei ole jätetty harkintavaltaa käyttäjäoikeuksien muuttamisen tai poistamisen osalta. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

82 §. *Kuntaan ohjaamisen valtakunnallisen suunnittelun tiedonsaanti.* Esitetään, että pykälän ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

83 §. *Kuntaan ohjaamisen alueellinen tiedonsaanti.* Esitetään, että 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa niin, että Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskuksen on luovutettava momentissa tarkoitettut tiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tämä vastaa yleisesti lakikielessä käytettyä tapaa ilmaista toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus. 1.1.2025 voimaan tulevan lain ruotsinkielinen sanamuoto on, että Maahanmuuttovirasto ja vastaanottokeskus voivat luovuttaa momentissa tarkoitettut tiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Pykälän ruotsinkieliset sanamuodot korjattaisiin muutoinkin vastaamaan suomenkielisiä sanamuotoja.

84 §. *Kotoutumisohjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus.* Esitetään, että pykälän 3 ja 4 momenteja muutettaisiin siten, että viittaus kumottavaan 15 §:ään korvattaisiin viittauksella 14 §:ään. Tietojen luovutus olisi jatkossakin tärkeää, koska palvelutarpeen arvioinnista olisi merkittävästi hyötyä muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea saaville maahanmuuttajille sekä ihmiskaupan uhreille.

85 §. *Kuntien välinen tiedonsaantioikeus.* Pykälästä poistettaisiin viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska se kumottaisiin edellä esitetyn mukaisesti.

Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

86 §. *Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että viittaukset 15 §:n monialaiseen osaamiseen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 17 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan ja 21 §:ssä tarkoitettuun perheen kotoutumissuunnitelmaan poistettaisiin. Sen sijaan säädettäisiin siitä, että pykälässä mainituilla tahoilla olisi tiedonsaantioikeus tilanteissa, joissa hyvinvointi-

alue osallistuu kunnan pyynnöstä 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimiseen. Kotoutumissuunnitelma laadittaisiin monialaisesti eri viranomaisten kesken 14 §:n 4 momentin mukaisesti, jolloin palvelun toteuttamiseksi on tarpeen edelleen säätää tiedonsaantioikeuksista vastaavanlaisesti. Lisäksi 4 momentista poistettaisiin viittaukset monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan.

88 §. Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus. Pykälästä esitetään poistettavaksi viittaukset monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska laista kumottaisiin 17 §:ssä tarkoitettu monialainen kotoutumissuunnitelma.

Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

91 §. Ohjaus- ja valvontatehtäviin liittyvä tiedonsaantioikeus. Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

95 §. Muutoksenhaku. Pykälän 3 momentista esitetään poistettavaksi viittaus monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan, koska laista kumottaisiin 17 §:ssä tarkoitettu monialainen kotoutumissuunnitelma.

Esitetään, että pykälänruotsinkielinen sanamuoto korjattaisiin vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa.

96 §. Virkavastuu. Pykälästä esitetään poistettavaksi viittaus 15 §:ssä tarkoitettuun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, koska se esitetään kumottavaksi laista edellä esitetyn mukaisesti.

Esitetään, että pykälän ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

98 §. Paluumuuton tukeminen. Pykälää muutettaisiin siten, että myös Ahvenanmaan maakunnan kunta voisi korvata pykälässä mainittuja kustannuksia. Kotoutumislain 66 §:n mukaan hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla voidaan korvata 98 §:ssä tarkoitettujen paluumuuton tukemisesta niille aiheutuneet kustannukset. Lainsäädännön selkeyden vuoksi myös 98 §:ssä tulisi mainita Ahvenanmaan maakunnan kunta. Muutos olisi tekninen.

102 §. Siirtymäsäännökset. Esitetään, että pykälän 1 momenttia muutettaisiin vastaamaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) sisältöä. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että kunnan on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 48 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä. Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 48 §:n mukaan kunnalle ja hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetuille henkilöille järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneet kustannukset. Samaisen lain 50 §:n mukaan kunnalle maksetaan laskennallista korvausta 9 §:n mukaisen alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista.

Näin ollen pykälää muutettaisiin siten, että tulkitsemisen osalta kunnalla ja hyvinvointialueella olisi mahdollisuus hakea tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 48 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia joulukuun 2026 loppuun mennessä. Alkukartoituksen järjestämisen osalta vain kunnalla olisi mahdollisuus hakea mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia joulukuun 2026 loppuun mennessä.

Pykälän 1 ja 3 momentin ruotsinkieliseen sanamuotoon tehtäisiin kielellistä tarkistamista.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Kotoutumislain 61 §:ssä säädetään laskennallisesta korvauksesta kunnalle ja 62 §:ssä laskennallisesta korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta. Korvausten määrät on määritetty asetuksella. Esityksen säästötavoitteiden aikaansaamiseksi on parhaillaan valmistelussa asetus korvausten perusteista ja maksatuksesta. Asetuksessa tullaan määrittelemään uudet korvausmäärät 1.1.2025 alkaen.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2025.

9 Suhde muihin esityksiin

Valtiovarainministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoituksen muuttamiseksi. Uudistuksen yhteydessä arvioidaan, voidaanko kunnan rahoitusosuuden perintä tapahtua kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta tehtävän vähennyksen sijasta erillislaskutuksella. Tämä lyhentäisi kunnan rahoitusosuuden toteutumista kahdesta vuodesta kahteen kuukauteen, jolloin kotoutumislain mukaan korvattavan perustoimeentulotuen korvausajan leikkaamisesta aiheutuvat säästöt toteutuisivat aiempaa arviota nopeammin vuodesta 2026 lukien.

9.1 Suhde talousarvioesitykseen

Julkisen talouden suunnitelman vuosille 2025–2028 ja hallituksen esityksen vuoden 2025 talousarvioksi mukaisesti vähennetään valtiontalouden kustannuksia lopettamalla perustoimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvaaminen kokonaan. Lisäksi lyhennetään täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisen korvausaikaa kolmesta vuodesta yhteen vuoteen vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi kunnille ja hyvinvointialueille maksettavien laskennallisten korvausten tasoa leikataan. Kustannusvaikutus kohdistuu momentin 32.50.30 (Valtion korvaukset kotoutumisen edistämiseksi, arviomääräraha) määrärahaan. Lakiehdotus on tarkoitettu käsitellä vuoden 2025 talousarvioesityksen yhteydessä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä muutettaisiin 1.1.2025 voimaan tulevaa kotoutumislakia (681/2023). Ruotsinkielisen säädöksen sanamuodon korjaamista vastaamaan suomenkielistä sanamuotoa on syytä tarkastella kielellisten perusoikeuksien näkökulmasta.

Perustuslain 17 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Perustuslain 79 §:n 4 momentissa vahvistetaan lainsäädännön kaksikielisyysperiaate, jonka mukaisesti suomen ja ruotsin kielen lakitekstit ovat yhdenvertaisia. Ruotsin kielellä käännetty ja virallisessa säädöskokoelmassa julkaistu laki on yhtä lailla toimeenpantavaa kuin suomenkielinen laki. Ruotsinkielinen teksti ei siis ole pelkkä käännös, vaan autenttinen lakiteksti.⁴ Ruotsinkielisin väestön kielellisten oikeuksien takaamiseksi lakitekstin tulee olla hyvää yleiskieltä, mutta

⁴ Oikeusministeriön julkaisu: Kielilakikomitea 2000, s.36.

lakikielelle tunnusomaista asiallinen, täsmällinen ja yksitulkintainen ilmaisu sekä tiettyjen vakiolmaisuuden käyttäminen.esityksellä korjataan ruotsinkielisten säädösten sanamuoto vastamaan suomenkielisiä säädöksiä. Laki tulee voimaan 1.1.2025, minkä takia ruotsinkielisissä säädösten sanamuodossa olevat erot suomenkieliseen sanamuotoon eivät ole voineet aiheuttaa kielisten perusoikeuksien vaarantumista.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 5 §:n 14 kohta 13 § 3 momentti., 15 §, 17 §, 21 §, 22 § 2 - 4 momentti, 48 §, 50 § 2 momentin 2 kohta, 63 § 3 momentti, 76 § 2 momentti, 86 § 2 momentti,

muutetaan 1 §:n 2, 5 ja 7 kohdan, 2 §:n, 3 §:n 2 momentin, 4 §:n 1 ja 2 momentin, 5 §:n 5, 10, 12 – 13 ja 16 – 18 kohdan, 6, 7, 9 ja 10 §:n, 11 §:n 1 momentin, 13 §:n 1 momentin, 14 §, 15 §:n 1 – 5 momentin, 17 §:n 2 momentin, 18 ja 19 §:n, 20 §:n 3 – 5 momentin, ja 22 §:n, 23 §:n 1 – 5 momentin, 24 §:n 1 – 3 momentin, 25 §:n 1 momentin, 26 ja 27 §:n, 29 §:n 3 momentin, 30 §:n 1 momentin, 31 §:n, 3 luvun otsikon, 33 §:n 1 momentin, 34 §:n otsikon ja 1 momentin, 35 – 37 §:n, 38 §:n 2 – 5 momentin, 39 – 43 ja 45 – 47 §:n, 49 – 51 §:n, 52 §:n 1 ja 2 momentin, 53 ja 54 §:n, 55 §:n 1 – 3 momentin, 59 §:n 1, 3 ja 4 momentin, 61 §:n 1, 2 ja 4 momentin, 62 §:n 1 ja 2 momentin, 64 §:n otsikon ja 1 momentin, 65 §:n otsikon ja 1 – 3 momentin, 66 §:n, 68 §:n 1 momentti, 71 §:n 3 momentin, 73 – 77, 79 – 83, 85, 88 ja 91 §:n, 95 §:n 1 ja 3 momentin, 96 §:n sekä 102 §:n 1 ja 3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto

sekä lain 5 § 5 kohta, 10 § 2 momentti, 13 § 1-2 kohta, 16 § 1 momentti, 18 §:n otsikko ja 1 momentti, 19 §, 20 §, 22 §:n otsikko, 23 §:n otsikko ja 2 momentti, 24 §:n otsikko ja 2 momentin 1 kohta, 28 §:n 1 momentin 2 kohta, 31 §, 32 § 1 momentti, 45 §, 49 §:n 1 momentti, 57 §, 59 § 1 momentti, 60 §:n 2 kohta, 62 §:n 1 ja 4 momentti, 63 §:n 1 ja 2 momentti, 73 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 76 §:n 1 momentti, 78 §, 80 § 1 momentti, 84 §:n 3 ja 4 momentti, 85 §, 86 § 2 ja 4 momentti, 88 §, 95 §:n 3 momentti, 96 §, 98 § sekä 102 §:n 1 momentti,

lisätään 14 §:ään uusi 1 momentin 5-7 kohta, 4-6 momentti ja 45 §:ään uusi 4 momentti sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 39 §:n ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 322/2024, 68 §:n 1 momentti ja 86 §:n 2 ja 4 momentti laissa 322/2024, seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) kotoutuja-asiakkaalla maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma;

10 §

Ohjaus ja neuvonta

Kunnan on tarvittaessa annettava maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa. Kunnan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttaja 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai kunnan, hyvinvointialueen, muun viranomaisen, oppilaitoksen, korkeakoulun, järjestön, yhdistyksen, yhteisön tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista tai asettautumista edistävään palveluun tai toimintaan.

13 §

Kunnan kotoutumisohjelman sisältö

Kunnan on järjestettävä kotoutumisohjelma, jonka on sisällettävä:

- 1) 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;
 - 2) 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta;
-

14 §

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija;
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö;
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea; tai
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan.
- 5) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea
- 6) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori;
- 7) on ihmiskaupan uhri;

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

Hyvinvointialue voi kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettujen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulle lapselle voidaan jättää laatimatta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 1 momentissa tarkoitetusta kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Arvioinnin perusteella kunnan on ohjattava maahanmuuttaja tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta voi ohjata maahanmuuttajan tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

16 §

Kotoutumissuunnitelma

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan 14 §:ssä tarkoitetun arvioinnin perusteella tarvitsevan kotoutumissuunnitelmaa kotoutumisensa edistämiseksi.

18 §

Kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden pidemmän aikavälin sekä kotoutumissuunnitelman aikaisista tavoitteista. Yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon maahanmuuttajan toiveet, osaaminen, elämäntilanne sekä työ- ja koulutushistoria.

19 §

Kotoutumissuunnitelman sisältö

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Kunta vastaa siitä, että kotoutumissuunnitelmaan sisällytetyt palvelut muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen ja tarvittaessa monialaisen palvelukokonaisuuden. Kotoutumissuunnitelmaan on sisällyttävä 13 §:ssä tarkoitettuun kotoutumisohjelmaan sisältyviä palveluita tai muita kotoutumista edistäviä palveluita.

Kotoutumissuunnitelmassa on perusteltava sovittujen palveluiden tarkoituksenmukaisuus maahanmuuttajan kotoutumiselle ja työllistymiselle tai yrittäjyydelle asetetun tavoitteen toteutumisen kannalta.

20 §

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Hyvinvointialue voi kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettun kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 3 momentissa säädetystä kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan kotoutumissuunnitelmassa sovittuun hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaus on tarvittaessa tehtävä yhteistyössä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön kanssa.

22 §

Kotoutumissuunnitelman tarkistaminen

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein.

23 §

Kotoutumissuunnitelman kesto ja päätyminen

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

24 §

Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa

Kotoutuja-asiakkaan on:

- 1) osallistuttava kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen;
-

28 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

2) opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa; ja

31 §

Omaehtoisten opintojen jatkaminen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä

Kotoutuja-asiakkaan, joka ei ole täyttänyt 25 vuotta, kotoutumissuunnitelman kesto voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella omaehtoisten opintojen loppuun suorittamiseksi, jos hänen työttömyysetuudella tässä laissa tarkoitettulla tavalla tuetut opintonsa ovat kesken 23 §:ssä tarkoitettuna kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä.

Jos 25 vuotta täyttäneen kotoutuja-asiakkaan tässä laissa tarkoitettulla tavalla työttömyysetuudella tuetut opinnot ovat kesken 23 §:ssä tarkoitettuna kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä, opiskelun tukemista voidaan jatkaa suunnitelman enimmäiskeston täyttymisen estämättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa kotoutumissuunnitelma on voimassa omaehtoisten opintojen tukemisen osalta, kunnes henkilölle laaditaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma taikka muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma. Työllistymissuunnitelma tai muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma on laadittava ilman aiheutonta viivytystä kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyttyä.

32 §

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

Kotoutumissuunnitelmaan ja 31 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuun muuhun suunnitelmaan sisältyvästä 28 §:ssä tarkoitettua työttömyysetuudella tuettavasta omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, kotoutuja-asiakkaan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä kotoutuja-asiakkaan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään. Työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opiskelu voidaan 31 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa sisällyttää suunnitelmaan sen estämättä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75 §:ssä säädetään sopimisesta suunnitelmassa ennen opintojen alkamista. (13.6.2024/322)

45 §

Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa ja kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain

(612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä kunnan muuta suunnittelua laadittaessa ja seurattaessa.

Työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.

49 §

Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä

Hyvinvointialueen on suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

57 §

Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston tehtävät

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat 33 §:ssä tarkoitettua perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Sosiaalipalveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 5 luvussa.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

59 §

Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle

Kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämistä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitettua sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

60 §

Valtionosuus

Kunnalle myönnetään valtionosuutta siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (618/2021) säädetään seuraavien palveluiden järjestämistä ja tehtävien hoitamista varten:

2) muiden kuin 2 §:ssä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden ja työnhakijoiden osalta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman sekä 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistaminen;

62 §

Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle

Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa maakuntalaissa tarkoitettujen tehtävien ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettusta ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitettua perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitettua ajankohdasta.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen 2 §:n 5 momentissa tarkoitettua lapsesta maksetaan laskennallista korvausta enintään siihen asti, kun hänen 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua vanhempansa tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettua korvausaikaa on jäljellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

63 §

Korvaus toimeentulotuesta

Hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta, toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettua täydentävästä toimeentulotuesta tai mainitun lain 8 §:ssä tarkoitettua ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta, toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1998:66) mukaisesta täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

68 §

Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän uhriasemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä toimenpiteistä ja palveluista.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;

6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

78 §

Kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät

Kehittämis- ja hallintokeskus ja kunnat ovat 74 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Kehittämis- ja hallintokeskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 2) 25 artiklassa tarkoitettuun sisäinrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 3) 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta;
- 4) 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 5) 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta;

6) mukaisista, käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta koskevista rekisterinpitäjän muista velvollisuuksista kuin 1 – 5 kohdassa tarkoitetuista velvollisuuksista.

Kunta vastaa muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin kunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kehittämis- ja hallintokeskus ja kunta vastaavat omien asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja kotoutuja-asiakkaista.

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

84 §

Kotoutumisohjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksen on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan tätä lakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

Maahanmuuttoviraston on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetusta henkilöstä taikka ihmiskaupan uhrista.

85 §

Kuntien välinen tiedonsaantioikeus

Jos kunta saa tietoonsa, että kotoutuja-asiakas, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, muuttaa toisen kunnan alueelle, kunnan on asiakkaan suostumuksella otettava yhteyttä siihen kuntaan, jonka vastuulle kotoutuja-asiakkaan 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestäminen kuuluu.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, mikäli hyvinvointialue osallistuu kunnan pyynnöstä 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun edellytyksen.

88 §

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 84 §:n 3 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot maahanmuuttajan 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 32 §:n 2 momentissa säädetyn kulukorvauksen maksamista koskevan rajoituksen soveltamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman päättymisestä, jos maahanmuuttaja jatkaa omaehtoisia opintoja suunnitelman enimmäiskeston täytyessä 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

95 §

Muutoksenhaku

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

96 §

Virkavastuu

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettua ohjausta ja neuvontaa, 14 §:ssä tarkoitettuja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 25 §:ssä tarkoitettua monikielisen yhteiskuntaorientaation ja 27 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutuksen toteuttamista koskevia tehtäviä sekä 33 §:ssä tarkoitettuja perheryhmäkotitoiminnan tehtäviä hoitavaan muun kuin viranomaisen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

98 §

Paluumuuton tukeminen

Hyvinvointialue ja Ahvenanmaan maakunnan kunta voivat hakemuksesta korvata 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakunnan kunta voivat maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakunnan kunta, jonka alueella 1 momentissa tarkoitettu henkilö asuu.

Hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakunnan kunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti.

102 §

Siirtymäsäännökset

Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämisestä annetun lain 48 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia joulukuun 2026 loppuun mennessä. Kunnan on haettava mainitun lain 50 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia joulukuun 2026 loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 82 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin ne ovat laissa 691/2023 seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) työllisyysuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

82 §

Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija:

4) on maahanmuuttaja, jolle on laadittu tai jolle voidaan laatia kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu kotoutumissuunnitelma; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 685/2023
seuraavasti:

43

1 luku

Yleiset säännökset

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10 a) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 689/2023 seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettua suunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 9 §:n 2 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 684/2023,
seuraavasti:

9 §

Valtionosuuden määrä

Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia. Valtionosuutta myönnetään lisäksi sata prosenttia koulutuksesta, joka on oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta.

24 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa mainitun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia. Maksua ei myöskään peritä tämän lain 7 a luvussa tarkoitettussa koulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Sisäministeri Lulu Ranne

1.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 5 §:n 14 kohta 13 § 3 momentti., 15 §, 17 §, 21 §, 22 § 2 - 4 momentti, 48 §, 50 § 2 momentin 2 kohta, 63 § 3 momentti, 76 § 2 momentti, 86 § 2 momentti,

muutetaan 1 §:n 2, 5 ja 7 kohdan, 2 §:n, 3 §:n 2 momentin, 4 §:n 1 ja 2 momentin, 5 §:n 5, 10, 12 – 13 ja 16 – 18 kohdan, 6, 7, 9 ja 10 §:n, 11 §:n 1 momentin, 13 §:n 1 momentin, 14 §, 15 §:n 1 – 5 momentin, 17 §:n 2 momentin, 18 ja 19 §:n, 20 §:n 3 – 5 momentin, ja 22 §:n, 23 §:n 1 – 5 momentin, 24 §:n 1 – 3 momentin, 25 §:n 1 momentin, 26 ja 27 §:n, 29 §:n 3 momentin, 30 §:n 1 momentin, 31 §:n, 3 luvun otsikon, 33 §:n 1 momentin, 34 §:n otsikon ja 1 momentin, 35 – 37 §:n, 38 §:n 2 – 5 momentin, 39 – 43 ja 45 – 47 §:n, 49 – 51 §:n, 52 §:n 1 ja 2 momentin, 53 ja 54 §:n, 55 §:n 1 – 3 momentin, 59 §:n 1, 3 ja 4 momentin, 61 §:n 1, 2 ja 4 momentin, 62 §:n 1 ja 2 momentin, 64 §:n otsikon ja 1 momentin, 65 §:n otsikon ja 1 – 3 momentin, 66 §:n, 68 §:n 1 momentti, 71 §:n 3 momentin, 73 – 77, 79 – 83, 85, 88 ja 91 §:n, 95 §:n 1 ja 3 momentin, 96 §:n sekä 102 §:n 1 ja 3 momentin ruotsinkielinen sanamuoto

sekä lain 5 § 5 kohta, 10 § 2 momentti, 13 § 1-2 kohta, 16 § 1 momentti, 18 §:n otsikko ja 1 momentti, 19 §, 20 §, 22 §:n otsikko, 23 §:n otsikko ja 2 momentti, 24 §:n otsikko ja 2 momentin 1 kohta, 28 §:n 1 momentin 2 kohta, 31 §, 32 § 1 momentti, 45 §, 49 §:n 1 momentti, 57 §, 59 § 1 momentti, 60 §:n 2 kohta, 62 §:n 1 ja 4 momentti, 63 §:n 1 ja 2 momentti, 73 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 76 §:n 1 momentti, 78 §, 80 § 1 momentti, 84 §:n 3 ja 4 momentti, 85 §, 86§ 2 ja 4 momentti, 88 §, 95 §:n 3 momentti, 96 §, 98 § sekä 102 §:n 1 momentti,

lisätään 14 §:ään uusi 1 momentin 5-7 kohta, 4-6 momentti ja 45 §:ään uusi 4 momentti sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 39 §:n ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 322/2024, 68 §:n 1 momentti ja 86 §:n 2 ja 4 momentti laissa 322/2024, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) kotoutuja-asiakkaalla maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma;

5) kotoutuja-asiakkaalla maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma;

10 §

10 §

*Ohjaus ja neuvonta**Ohjaus ja neuvonta*

Kunnan on tarvittaessa annettava maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa. Kunnan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttaja 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, 15 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin taikka kunnan, hyvinvointialueen, muun viranomaisen, oppilaitoksen, korkeakoulun, järjestön, yhdistyksen, yhteisön tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista tai asettautumista edistävään palveluun tai toimintaan.

Kunnan on tarvittaessa annettava maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa. Kunnan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttaja 14 §:ssä tarkoitettuun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai kunnan, hyvinvointialueen, muun viranomaisen, oppilaitoksen, korkeakoulun, järjestön, yhdistyksen, yhteisön tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista tai asettautumista edistävään palveluun tai toimintaan.

13 §

13 §

*Kunnan kotoutumishjelman sisältö**Kunnan kotoutumishjelman sisältö*

Kunnan on järjestettävä kotoutumishjelma, jonka on sisällettävä:

Kunnan on järjestettävä kotoutumishjelma, jonka on sisällettävä:

1) 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;

1) 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;

2) 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta ja 17 §:ssä tarkoitettu monialaisen kotoutumissuunnitelman laadinta;

2) 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta;

Kunnan on laadittava kotoutumishjelmasta asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

(kumotaan 3 momentti)

14 §

14 §

*Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi**Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi*

Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai

Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai

Voimassa oleva laki

oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoi-
keuden rekisteröimisestä on kulunut enintään
kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija;
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö;
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea; tai
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan.

(lisätään momentin kohdat 5-7)

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

(lisätään uudet 4-6 momentit)

Ehdotus

oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoi-
keuden rekisteröimisestä on kulunut enintään
kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija;
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö;
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea; tai
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan.

5) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea

6) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori;

7) on ihmiskaupan uhri;

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai palveluntuottajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

Hyvinvointialue voi kunnan pyynnöstä osallistaa 1 momentissa tarkoitettun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen

Arvioinnin perusteella kunnan on ohjattava maahanmuuttaja tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta voi ohjata maahanmuuttajan tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

15 §

Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Kunnan on yhdessä hyvinvointialueen kanssa laadittava monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta ja joka:

- 1) on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä;*
- 2) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori;*
- 3) on ihmiskaupan uhri;*
- 4) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea; tai*
- 5) on muu kuin 1–4 kohdassa tarkoitettu henkilö, jos hänen kotoutumisensa edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen*

edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulle lapselle voidaan jättää laatimatta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 1 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Arvioinnin perusteella kunnan on ohjattava maahanmuuttaja tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta voi ohjata maahanmuuttajan tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

(kumotaan 15 §)

järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Jos 14 §:ssä tarkoitettussa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa tunnustetaan, että maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista, kunnan ja hyvinvointialueen on laadittava maahanmuuttajalle monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen, kunta ja 1 momentissa tarkoitettu maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia 14 §:ssä tarkoitettua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin keskenään, jos on ilmeistä, ettei maahanmuuttajalla ole kotoutumiseen liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeita taikka muusta perustellusta syystä. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulle lapselle voidaan jättää laatimatta monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 1 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Arvioinnin aikana selvitetään henkilön osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä mahdollisten työllisyys-, koulutus-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria ja kielitaito sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät. Arviointiin voi sisältyä myös työ- ja toimintakyvyn arviointia. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan ohjata tarvittaviin asian tuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon tällaisesta henkilöstä.

Monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

Arvioinnin perusteella kunnan tai hyvinvointialueen on ohjattava henkilö tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin. Kunta tai hyvinvointialue voi ohjata henkilön tarvittaessa myös palveluntuottajan kotoutumista edistävään palveluun taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta.

16 §

Kotoutumissuunnitelma

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma 14 §:n 1 momentissa tai 15 §:n 1 momentissa tarkoitettulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan 14 tai 15 §:ssä tarkoitettun arvioinnin perusteella tarvitsevan kotoutumissuunnitelmaa kotoutumisensa edistämiseksi.

17 §

Monialainen kotoutumissuunnitelma

Kunnan on hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan kanssa laadittava monialainen kotoutumissuunnitelma, jos maahanmuuttajalla on 15 §:ssä tarkoitettun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa arvioitu olevan monialaista yhteistyötä ja työllisyys-, koulutus-, sosiaali-, terveys- tai muiden kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamista edellyttävä palvelutarve.

Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään.

18 §

16 §

Kotoutumissuunnitelma

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma 14 §:n 1 momentissa tarkoitettulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan 14 §:ssä tarkoitettun arvioinnin perusteella tarvitsevan kotoutumissuunnitelmaa kotoutumisensa edistämiseksi.

(kumotaan 17 §)

18 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet

Kotoutumissuunnitelmassa sovittavat tavoitteet

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa *taikka kunnan, hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan on sovittava monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa* yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden pidemmän aikavälin sekä kotoutumissuunnitelman aikaisista tavoitteista. Yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon maahanmuuttajan toiveet, osaaminen, elämäntilanne sekä työ- ja koulutushistoria.

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden pidemmän aikavälin sekä kotoutumissuunnitelman aikaisista tavoitteista. Yksilöllisten tavoitteiden asettamisessa on otettava huomioon maahanmuuttajan toiveet, osaaminen, elämäntilanne sekä työ- ja koulutushistoria.

19 §

19 §

Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman sisältö

Kotoutumissuunnitelman sisältö

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa *taikka kunnan, hyvinvointialueen ja maahanmuuttajan on sovittava monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa* maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 44 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Kunta vastaa siitä, että kotoutumissuunnitelmaan *tai monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan* sisällytetyt palvelut muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen ja tarvittaessa monialaisen palvelukokonaisuuden. Kotoutumissuun-

Kunta vastaa siitä, että kotoutumissuunnitelmaan sisällytetyt palvelut muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen ja tarvittaessa monialaisen palvelukokonaisuuden. Kotoutumissuunnitelmaan on sisällyttävä 13 §:ssä tarkoit-

nitelmaan tai monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan on sisällyttävä 13 §:ssä tarkoitettuun kotoutumisohjelmaan sisältyviä palveluita tai muita kotoutumista edistäviä palveluita.

Kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa on perusteltava sovittujen palveluiden tarkoituksenmukaisuus maahanmuuttajan kotoutumiselle ja työllistymiselle tai yrittäjyydelle asetetun tavoitteen toteutumisen kannalta.

20 §

Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Kunnan ja hyvinvointialueen on laadittava monialainen kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 3 momentissa säädetystä kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovittuun hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulu-

tuun kotoutumisohjelmaan sisältyviä palveluita tai muita kotoutumista edistäviä palveluita.

Kotoutumissuunnitelmassa on perusteltava sovittujen palveluiden tarkoituksenmukaisuus maahanmuuttajan kotoutumiselle ja työllistymiselle tai yrittäjyydelle asetetun tavoitteen toteutumisen kannalta.

20 §

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma viipymättä sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia arviointiin sisältyvän alkuhaastattelun yhteydessä.

Hyvinvointialue voi kunnan pyynnöstä osallistua 1 momentissa tarkoitettujen kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan sekä hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle kuuluvien 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen yhteensovittamista.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä.

Ihmiskaupan uhrin osalta voidaan poiketa 3 momentissa säädetystä kolmen vuoden määräajasta, jos hänet tavoitetaan kunnan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan kotoutumissuunnitelmassa sovittuun hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllis-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaus on tarvittaessa tehtävä yhteistyössä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön kanssa.

tymistä edistävään palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaus on tarvittaessa tehtävä yhteistyössä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön, yhdistyksen tai yhteisön kanssa.

21 §

Perheen kotoutumissuunnitelma

Kunnan on perheen ja tarvittaessa monialaisesti muiden perheen tilanteen kannalta keskeisten viranomaisten kanssa laadittava perheen kotoutumissuunnitelma, jos:

(kumotaan)

1) 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tai 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella perheen kokonaistilanne sitä edellyttää; ja

2) huoltaja tai huoltajat antavat suostumuksensa perheen kotoutumissuunnitelman laatimiselle.

Kunnan on perheen kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen, nuoren ja perheen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseen sekä vanhempien kotoutumiseen liittyvän monialaisen tuen ja koulutuksen tarpeisiin.

Kunnan on ohjattava kotoutuja-asiakas perheineen hakeutumaan perheen kotoutumissuunnitelmassa sovittuun koulutukseen tai palveluun viivytyksettä kotoutumissuunnitelman laatimisen jälkeen. Kunnan on ohjaamisessa tehtävä tarvittaessa yhteistyötä palvelun järjestämisestä vastaavan viranomaisen, palveluiden tuottajan taikka järjestön,

22 §

22 §

Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistaminen

Kotoutumissuunnitelman tarkistaminen

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on

Voimassa oleva laki

tarkistettava kunnan aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein.

Kunnan ja hyvinvointialueen on seurattava monialaisen kotoutumissuunnitelman toteutumista. Monialainen kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan tai hyvinvointialueen aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Monialainen kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein. Monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistuksen suorittaa kunta yhdessä hyvinvointialueen ja kotoutuja-asiakkaan kanssa.

Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen, kunta tai hyvinvointialue voi kuitenkin suorittaa tarkistuksen kotoutuja-asiakkaan kanssa, jos suunnitelmaa tarkistetaan ja muutetaan vain tarkistusta suorittavan kunnan tai hyvinvointialueen järjestämismvastuulla olevan palvelun osalta.

Tarkistuksen yhteydessä monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan korvata kotoutumissuunnitelmalla taikka kotoutumissuunnitelma korvata monialaisella kotoutumissuunnitelmalla, jos se on kotoutuja-asiakkaan sen hetkisen tilanteen mukaan tarpeen.

23 §

Kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman kesto ja päättyminen

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien tai monialaisten kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Ehdotus

tarkistettava kunnan aloitteesta kotoutuja-asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten johdosta taikka kotoutuja-asiakkaan pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein.

(kumotaan momentit 2-4)

23 §

Kotoutumissuunnitelman kesto ja päättyminen

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Voimassa oleva laki

24 §

*Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa **tai monialaista kotoutumissuunnitelmaa***

Kotoutuja-asiakkaan on:

1) osallistuttava kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen kotoutumissuunnitelman* laatimiseen ja tarkistamiseen;

28 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

2) opiskelusta on sovittu *kotoutumissuunnitelmassa tai monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa*; ja

31 §

*Omaehtoisten opintojen jatkaminen kotoutumissuunnitelman **tai monialaisen kotoutumissuunnitelman** enimmäiskeston täytyessä*

Kotoutuja-asiakkaan, joka ei ole täyttänyt 25 vuotta, kotoutumissuunnitelman kesto voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella omaehtoisten opintojen loppuun suorittamiseksi, jos hänen työttömyysetuudella tässä laissa tarkoitetulla tavalla tuetut opintonsa ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen kotoutumissuunnitelman* enimmäiskeston täytyessä.

Jos 25 vuotta täyttäneen kotoutuja-asiakkaan tässä laissa tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuetut opinnot ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman *tai monialaisen kotoutumissuunnitelman* enimmäiskeston täytyessä, opiskelun tukemista

Ehdotus

24 §

Kotoutuja-asiakkaan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa

Kotoutuja-asiakkaan on:

1) osallistuttava kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen;

28 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Kotoutuja-asiakkaalla, joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysetuuteen tässä laissa ja työttömyysturvalaissa säädetyin edellytyksin, jos:

2) opiskelusta on sovittu *kotoutumissuunnitelmassa*; ja

31 §

Omaehtoisten opintojen jatkaminen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä

Kotoutuja-asiakkaan, joka ei ole täyttänyt 25 vuotta, kotoutumissuunnitelman kesto voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella omaehtoisten opintojen loppuun suorittamiseksi, jos hänen työttömyysetuudella tässä laissa tarkoitetulla tavalla tuetut opintonsa ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyessä.

Jos 25 vuotta täyttäneen kotoutuja-asiakkaan tässä laissa tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuetut opinnot ovat kesken 23 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman

voidaan jatkaa suunnitelman enimmäiskeston täyttymisen estämättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma on voimassa omaehtoisten opintojen tukemisen osalta, kunnes henkilölle laaditaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma taikka muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma. Työllistymissuunnitelma tai muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytystä kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyttyä.

32 §

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

Kotoutumissuunnitelmaan, monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan ja 31 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuun muuhun suunnitelmaan sisältyvästä 28 §:ssä tarkoitetusta työttömyysetuudella tuettavasta omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, kotoutuja-asiakkaan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä kotoutuja-asiakkaan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuden sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään. Työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opiskelu voidaan 31 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa sisällyttää suunnitelmaan sen estämättä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75 §:ssä säädetään sopimisesta suunnitelmassa ennen opintojen alkamista.

45 §

enimmäiskeston täytyessä, opiskelun tukemista voidaan jatkaa suunnitelman enimmäiskeston täyttymisen estämättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa kotoutumissuunnitelma on voimassa omaehtoisten opintojen tukemisen osalta, kunnes henkilölle laaditaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettu työllistymissuunnitelma taikka muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma. Työllistymissuunnitelma tai muu työllistymissuunnitelman korvaava suunnitelma kuin kotoutumissuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytystä kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston täytyttyä.

32 §

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain soveltaminen omaehtoiseen opiskeluun

Kotoutumissuunnitelmaan ja 31 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettuun muuhun suunnitelmaan sisältyvästä 28 §:ssä tarkoitettua työttömyysetuudella tuettavasta omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, kotoutuja-asiakkaan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä kotoutuja-asiakkaan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75–80 §:ssä säädetään. Työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opiskelu voidaan 31 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa sisällyttää suunnitelmaan sen estämättä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 75 §:ssä säädetään sopimisesta suunnitelmassa ennen opintojen alkamista.

45 §

*Kotoutumisen edistämisen suunnittelu, kehittäminen ja seuranta kunnassa**Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa*

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on kotoutumisen edistämisen suunnittelussa asetettava vähintään maahanmuuttajien työllisyyttä, koulutusta, hyvinvointia ja terveyttä, asumista, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä koskevat tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet, vastuut, yhteistyö ja seuranta. Kunnan on kirjattava edellä tarkoitetut asiat erilliseen toimenpideohjelmaan tai sisällytettävä ne muuhun kunnan suunnitteluasiakirjaan mittareineen. Kunnan on raportoitava vähintään kahden vuoden välein kotoutumisen edistämisen tavoitteiden saavuttamisesta ja toimenpiteiden toteutumisesta alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Raportissa on oltava myös palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, rahoituksen tason riittävyyden ja vaikuttavuuden toteutumista koskevat tiedot.

Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet, työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta sekä kunnan elinvoiman edistäminen. Kunnan on huomioitava kotoutumisen edistämisen suunnittelussaan yhteistyömahdollisuudet elinkeinoelämän toimijoiden sekä järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.

Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kotoutuja-asiakkaiden osalta.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa ja kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä kunnan muuta suunnittelua laadittaessa ja seurattaessa.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu, kehittäminen ja seuranta on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa ja kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä kunnan muuta suunnitelmia laadittaessa ja seurattaessa.

Työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.

48 §

Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä

(kumotaan)

Kunnan on asetettava maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen suunnittelunsa ja toimeenpanonsa kehittämistä sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä varten paikallistason monialainen yhteistyöryhmä, jos maahanmuuttajien palvelutarve kunnassa sitä edellyttää. Yhteistyöryhmään voivat osallistua kunnan lisäksi hyvinvointialue, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, muu alueen kunta, poliisi, vastaanotto- tai järjestelykeskus, muu viranomainen, järjestö, yhdistys ja yhteisö, elinkeinoelämän edustaja sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja toteuttava palveluntuottaja.

Yhteistyöryhmän on:

1) tuettava paikallistason kotoutumisen edistämisen suunnittelua, kehittämistä ja toimeenpanoa;

2) tuettava kotoutumisen edistämisen yhteensovittamista eri viranomaisten muun suunnittelun kanssa;

3) koordinoitava 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanoton toimeenpanoa;

4) edistettävä yhdenvertaisuutta ja hyviä väestösuhteita paikallistasolla.

Yhteistyöryhmällä voi olla muitakin maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyviä tehtäviä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

49 §

49 §

Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä

Kotoutumisen edistämisen huomioiminen hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä

Hyvinvointialueen on suunnittelussaan asetettava maahanmuuttajien hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta edistävät tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet ja vastuutahot. Hyvinvointialueen on suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

Hyvinvointialueen on suunnittelussaan otettava huomioon alueellaan olevien maahanmuuttajien tarpeet ja kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

50 §

50 §

Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät tehtävät

Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät tehtävät

Hyvinvointialueen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

Hyvinvointialueen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

2) 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 17 §:ssä tarkoitetun monialaisen kotoutumissuunnitelman laadinta sekä sen 22 §:ssä tarkoitettu seuranta yhteistyössä kunnan ja maahanmuuttajan kanssa;

(kumotaan momentin 2 kohta)

57 §

57 §

Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät

Aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Voimassa oleva laki

Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveystoimen lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat 33 §:ssä tarkoitetun perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Sosiaalihuollon palveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveystoimen palvelujen järjestämisestä annetun lain 42–49 §:ssä.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

59 §

Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle

Kehittämisen ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämistä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

60 §

Valtionosuus

Kunnalle myönnetään valtionosuutta seuraavien palveluiden järjestämistä ja tehtävien hoitamista varten:

Ehdotus

Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveystoimen lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat 33 §:ssä tarkoitetun perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Sosiaalipalveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 5 luvussa.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

59 §

Valtion korvaus kunnalle ja hyvinvointialueelle

Kehittämisen ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on *järjestetty* kotoutumisohjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämistä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) 26 §:ssä tarkoitettu kunnan kotouttamisohjelma. Edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt 42 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

60 §

Valtionosuus

Kunnalle myönnetään valtionosuutta *siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (618/2021) säädetään* seuraavien palveluiden järjestämistä ja tehtävien hoitamista varten:

2) muiden kuin 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden sekä työnhakijoiden osalta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tai 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman, monialaisen kotoutumissuunnitelman tai perheen kotoutumissuunnitelman laatiminen sekä 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistaminen;

2) muiden kuin 2 §:ssä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden ja työnhakijoiden osalta 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman sekä 22 §:ssä tarkoitettu suunnitelman tarkistaminen;

62 §

Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle

Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden *monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistumisesta* sekä muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa maakuntalaissa tarkoitettujen tehtävien ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettusta ajankohdasta. Ulkomaa-laislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitettusta perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitettusta ajankohdasta.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen 2 §:n 5 momentissa tarkoitettusta lapsesta maksetaan laskennallista korvausta enintään siihen asti, kun hänen 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun vanhempansa korvausaikaa on jäljellä.

62 §

Laskennallinen korvaus hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle

Hyvinvointialueelle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muiden kotoutumista edistävien palveluiden ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa maakuntalaissa tarkoitettujen tehtävien ja tulkitsemisen järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kahden vuoden ajan 59 §:ssä tarkoitettusta ajankohdasta. Ulkomaa-laislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä ja hänen tämän lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitettusta perheenjäsenestään tai muusta omaisestaan laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin kolmen vuoden ajalta 59 §:ssä tarkoitettusta ajankohdasta.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen 2 §:n 5 momentissa tarkoitettusta lapsesta maksetaan laskennallista korvausta enintään siihen asti, kun hänen 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun vanhempansa *tämän pykälän 3*

Voimassa oleva laki

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

63 §

Korvaus toimeentulotuesta

Hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettusta täydentävästä toimeentulotuesta tai 8 §:ssä tarkoitettusta ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1998:66) mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

Mitä 59 §:n 2 ja 3 momentissa ja edellä 1 momentissa säädetään korvausten maksamisesta hyvinvointialueelle, koskee myös Kansaneläkelaitosta sen maksaman toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettun perustoimeentulotuen osalta. Tämän lain mukaisten perustoimeentulotuen kustannusten korvaamisesta Kansaneläkelaitokselle säädetään toimeentulotuesta annetun lain 27 b §:ssä.

68 §

Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle ja hyvinvointialueelle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän uhriarvosta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä toimenpiteistä ja palveluista.

Ehdotus

momentissa tarkoitettua korvusaikaa on jäljellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

63 §

Korvaus toimeentulotuesta

Hyvinvointialueelle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain 7 c §:ssä tarkoitettusta täydentävästä toimeentulotuesta tai *mainitun lain* 8 §:ssä tarkoitettusta ehkäisevästä toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle korvataan 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1998:66) mukaisesta *täydentävästä ja ehkäisevästä* toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään yhden vuoden ajalta.

(kumotaan 3 momentti)

68 §

Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle, hyvinvointialueelle ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän uhriarvosta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä toimenpiteistä ja palveluista.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen tai monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;

6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia tai monialaista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

76 §

Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot

Hyvinvointialueella on velvollisuus tallentaa 22 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa, jossa se tarkistaa monialaista kotoutumissuunnitelmaa maahanmuuttajan kanssa keskenään, valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot, jotka ovat tarpeen 72 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamiseksi.

78 §

Kotoutumisen edistämisen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät

Kehittämis- ja hallintokeskus ja kunnat ovat 74 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

73 §

Käsiteltävät tiedot

Seuraavia henkilöasiakkaan tietoja saadaan käsitellä:

5) tiedot koulutuksesta, työhistoriasta ja ammatillisesta osaamisesta sekä muut osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjaksi selvitettävät tiedot;

6) osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia koskevat tiedot, kotoutumissuunnitelman sekä muiden suunnitelmien palvelusisältö ja kesto sekä suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

76 §

Kotoutumisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavat tiedot

(kumotaan 2 momentti)

78 §

Kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjät

Kehittämis- ja hallintokeskus ja kunnat ovat 74 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Voimassa oleva laki

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 2) 25 artiklassa tarkoitettuun sisänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustentarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

(lisätään momentinkohdat 5 ja 6)

Kunta vastaa muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin kunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunta vastaa omien asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja kotoutujasiakkaista.

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. *Kunta myöntää käyttöoikeuden hyvinvointialueen palveluksessa olevalle henkilölle, joka osallistuu 15 §:ssä tarkoitettun monialaisen osaamisen ja kotou-*

Ehdotus

Kehittämisen- ja hallintokeskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 2) 25 artiklassa tarkoitettuun sisänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 3) 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta;
- 4) 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustentarvioinnista;

5) 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta;

6) mukaisista, käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta koskevista rekisterinpitäjän muista velvollisuuksista kuin 1 – 5 kohdassa tarkoitetuista velvollisuuksista.

Kunta vastaa muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin kunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta. Kehittämisen- ja hallintokeskus ja kunta vastaavat omien asiakkaidensa osalta tietojen luovuttamisesta valtakunnallisesta tietovarannosta niille tahoille, joille on laissa säädetty oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja kotoutujasiakkaista.

80 §

Käyttöoikeuden myöntäminen valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaan asiakastietojärjestelmään

Kunta myöntää käyttöoikeudet valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin palveluksessaan olevalle henkilölle sekä ulkopuolisen tahon palveluksessa olevalle henkilölle hankkimansa palvelun osalta. Kehittämisen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle

tumisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen tai 17 §:ssä tarkoitetun monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen. Kehittämisen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet palveluksessaan olevalle henkilölle taikka työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen palveluksessa olevalle henkilölle. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittäminen- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

henkilölle. Lisäksi kehittäminen- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeudet ulkopuolisten tahojen palveluksessa olevalle henkilölle, kun kyse on kehittäminen- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön tekemästä toimeksiannosta tai hankkimasta palvelusta.

84 §

Kotoutumishjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksen on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan tätä lakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

Maahanmuuttoviraston on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 15 §:ssä tarkoitetun monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettusta henkilöstä taikka ihmiskaupan uhrista.

85 §

Kuntien välinen tiedonsaantioikeus

Jos kunta saa tietoonsa, että kotoutuja-asiakas, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma, muuttaa toisen kunnan alueelle, kunnan on asiakkaan suostumuksella otettava yhteyttä

84 §

Kotoutumishjelman mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksen on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan tätä lakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea.

Maahanmuuttoviraston on luovutettava kunnalle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 14 §:ssä tarkoitetun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettusta henkilöstä taikka ihmiskaupan uhrista.

85 §

Kuntien välinen tiedonsaantioikeus

Jos kunta saa tietoonsa, että kotoutuja-asiakas, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, muuttaa toisen kunnan alueelle, kunnan on asiakkaan suostumuksella otettava yh-

Voimassa oleva laki

siihen kuntaan, jonka vastuulle kotoutuja-asiakkaan 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestäminen kuuluu.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 15 §:ssä tarkoitettua *monialaisen* osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin, 17 §:ssä tarkoitettua *monialaisen* kotoutumissuunnitelman ja 21 §:ssä tarkoitettua *perheen kotoutumissuunnitelman* laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittava 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelman tai *monialaisen kotoutumissuunnitelman* tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma tai *monialainen kotoutumissuunnitelma* ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua edellytyksen.

88 §

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 84 §:n 3 momentissa tarkoitettua tehtävän hoi-

Ehdotus

teyttä siihen kuntaan, jonka vastuulle kotoutuja-asiakkaan 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestäminen kuuluu.

86 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tarjoamiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toisiltaan, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta ja Digi- ja väestötietovirastolta 14 §:ssä tarkoitettua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja 16 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelman laatimista varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, *mikäli hyvinvointialue osallistuu kunnan pyynnöstä 14 §:ssä tarkoitettuun* osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin.

Kunnalla, hyvinvointialueella ja työvoimaviranomaisella on oikeus saada toisiltaan, toiselta kunnalta ja työvoimaviranomaiselta sekä tässä laissa tarkoitettulta palveluntuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 22 §:ssä tarkoitettua kotoutumissuunnitelman tarkistamiseksi välttämättömät tiedot maahanmuuttajista, joille on laadittu kotoutumissuunnitelma ja jotka täyttävät 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua edellytyksen.

88 §

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 84 §:n 3 momentissa tarkoitettua tehtävän hoi-

Voimassa oleva laki

tamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot maahanmuuttajan 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tai 17 §:ssä tarkoitetun monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 32 §:n 2 momentissa säädetyn kulukorvauksen maksamista koskevan rajoituksen soveltamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman tai 17 §:ssä tarkoitetun monialaisen kotoutumissuunnitelman päättymisestä, jos maahanmuuttaja jatkaa omaehtoisia opintoja suunnitelman enimmäiskeston täytyessä 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

95 §

Muutoksenhaku

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan, 17 §:ssä tarkoitettuun monialaiseen kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

96 §

Virkavastuu

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettua ohjausta ja neuvontaa, 14 §:ssä tarkoitettuja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 15 §:ssä tarkoitettuja monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 25 §:ssä tarkoitettua monikielisen yhteiskuntaorientaation ja 27 §:ssä

Ehdotus

tamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot maahanmuuttajan 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 32 §:n 2 momentissa säädetyn kulukorvauksen maksamista koskevan rajoituksen soveltamiseksi kunnalta tai työvoimaviranomaiselta välttämättömät tiedot 16 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman päättymisestä, jos maahanmuuttaja jatkaa omaehtoisia opintoja suunnitelman enimmäiskeston täytyessä 31 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

95 §

Muutoksenhaku

Edellä 16 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan tai sen 22 §:ssä tarkoitettuun tarkistamiseen ei saa erikseen hakea oikaisua eikä saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään toimeentulotuesta annetun lain 24 §:ssä.

96 §

Virkavastuu

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettua ohjausta ja neuvontaa, 14 §:ssä tarkoitettuja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyviä asiantuntija-arviointeja, 25 §:ssä tarkoitettua monikielisen yhteiskuntaorientaation ja 27 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutuksen toteuttamista koskevia tehtäviä sekä 33 §:ssä

Voimassa oleva laki

tarkoitettua kotoutumiskoulutuksen toteuttamista koskevia tehtäviä sekä 33 §:ssä tarkoitettuja perheryhmäkotitoiminnan tehtäviä hoitamaan muun kuin viranomaisen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

98 §

Paluumuuton tukeminen

Hyvinvointialue voi hakemuksesta korvata 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi hyvinvointialue voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se hyvinvointialue, jonka alueella 1 momentissa tarkoitettu henkilö asuu.

Hyvinvointialue voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti.

102 §

Siirtymäsäännökset

Kunnan on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämistä annetun lain 48 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä. Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava mainitun lain 50 §:n

Ehdotus

tarkoitettuja perheryhmäkotitoiminnan tehtäviä hoitamaan muun kuin viranomaisen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

98 §

Paluumuuton tukeminen

Hyvinvointialue ja Ahvenanmaan maakunnan kunta voivat hakemuksesta korvata 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle tai ihmiskaupan uhrille, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakunnan kunta voivat maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakunnan kunta, jonka alueella 1 momentissa tarkoitettu henkilö asuu.

Hyvinvointialue tai Ahvenanmaan maakunnan kunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti.

102 §

Siirtymäsäännökset

Kunnan ja hyvinvointialueen on haettava tällä lailla kumotun kotoutumisen edistämistä annetun lain 48 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia joulukuun 2026 loppuun mennessä. Kunnan on haettava mainitun lain 50

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nojalla myönnettäviä korvauksia 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä.

§:n nojalla myönnettäviä korvauksia joulukuun 2026 loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 82 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin ne ovat laissa 691/2023 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) työllisyysuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktiivisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja monialaista kotoutumissuunnitelmaa sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

8) työllisyysuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktiivisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa sekä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023) tarkoitettua monialaista työllistymissuunnitelmaa;

82 §

82 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen

Palkkatuki ammatillisen osaamisen parantamiseen

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija:

Työvoimaviranomainen voi myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen, kun työsuhteeseen palkattava työtön työnhakija:

4) on maahanmuuttaja, jolle on laadittu tai jolle voidaan laatia kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma; tai

4) on maahanmuuttaja, jolle on laadittu tai jolle voidaan laatia kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettu kotoutumissuunnitelma; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

työttömyysturvalain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 685/2023 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktiivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa *tai monialaista kotoutumissuunnitelmaa* ja työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

10 a) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktiivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 689/2023 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Soveltaisala

Soveltaisala

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma *tai monialainen kotoutumissuunnitelma* taikka edellä tarkoitettuja suunnitelmia ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, jolla on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka edellä tarkoitettua suunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Laskettaessa 1 ja 2 momentin mukaisia määräaikoja otetaan kuitenkin työttömyyden perusteella

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kuitenkin työttömyyden perusteella kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon.

kotoutumissuunnitelman ajalta maksettu työmarkkinatuki ja toimeentulotuki huomioon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

5.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 ja 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 9 §:n 2 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 684/2023, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Valtionosuuden määrä

Valtionosuuden määrä

Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai 17 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva monialainen kotoutumissuunnitelma taikka yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon

Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma taikka yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun

päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Valtionosuutta myönnetään lisäksi sata prosenttia koulutuksesta, joka on oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta.

lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Valtionosuutta myönnetään lisäksi sata prosenttia koulutuksesta, joka on oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutusta.

24 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston eikä kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai 17 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva monialainen kotoutumissuunnitelma, tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman tai monialaisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa noudatetaan mainitun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Maksua ei myöskään peritä tämän lain 7 a luvussa tarkoitettussa koulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.

24 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta, jonka maahanmuuttaja suorittaa aikana, jona hänellä on kotoutumisen edistämisestä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, tai yhden vuoden aikana viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Lisäksi edellytetään, että koulutuksessa mainitun lain 26 §:n 4 momentissa tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai 26 §:n 5 momentin 1 kohdassa tarkoitettua Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista. Maksua ei myöskään peritä tämän lain 7 a luvussa tarkoitettussa koulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

